

Cesty duchovosti.

„Ja som cesta, pravda a život. Ja som svetlo sveta.“
Vhlbil som sa do Kristových, večne sviežich slov
osobnej aj svetovej záchrany?

Večná hymna.

Svätá Terézia Ježiškova.

*Nevesta tvoja, Kráľ, na brehoch vzdialených
O láske spieva ti hymnu tak prekrásne;
Veď v púšťach vyhnanstva, v mraky slz halených.
Plníš ju milostným plameňom v rajskom sne.*

*Milý môj, horíš v krásy úslne
A dávaš sa mi celkom, úplne.
Lúbim Ťa z celej duše náplne.
Nech je žitie moje neustály tok lásky!*

*Zabudols' biedy mojej ziaľ.
Zo srdca môjho sa stan tvoj stal
A mojej slabej lásky pál
Sputná Ťa celkom, veľký Kráľ!*

*Ach, lásky slnnej plam,
Prenikni k duše tmám!
Volám Ťa, pozývam,
Poď skôr a spál ma!*

*V krásny žiar vzplál cit môj,
Chcela bych, stoj, čo stoj,
O božskej lásky zdroj,
Vnoríš sa v teba!*

*Ó Pane, trpkosť zlá
Radosti jasom vzplá,
Keď moja láska mdlá
K tebe sa vzopne!*

*Ó rajská otčina,
Ó sladká vidina,
Duša Ťa spomína,
Vždy deň čo deň slastne...*

*Ó rajská otčina,
Ó lúba vidina,
Ty Lá s k a si vlastne!*

Z franc. prel. Teofil Ušák.

Náš nadprirodzený život.

Dr. Štefan Náhalka.

*Milosť posväcujúca, účasť
na prirodzenosti božskej.*

Nadprirodzená životná úroveň ako najvyšší ľudský životný štýl je výsledkom súladného spojenia nadprirodzených darov s ľudskou prírodou. Uplatňuje sa v ňom viacej nadprirodzených prvkov: milosť posväcujúca, vliate čnosti, milosť pomáhajúca, dary Ducha svätého. Skúmanie nášho nadprirodzeného života sa nemôže uspokojiť s ich všeobecným výpočtom. Žiada sa, aby sme nazreli aj do ich vnútornej štruktúry, aspoň nakoľko je to ľudsky možné. Ide tu, pravda, o tajomstvá, ktoré prijímame na základe zjavenia božieho, ale ľudský rozum, posilnený svetlom viery, môže pomerne hodne preniknúť do zástoja nadprirodzených darov v našom živote.

Základným nadprirodzeným darom je *milosť posväcujúca*. To je základ, na ktorom stojí, a koreň, z ktorého vyrastá celý náš nadprirodzený život. Žiada si na prvom mieste pozornosť. Milosť posväcujúca je skutočnosť veľmi bohatá. Nemožno ju vystihnúť s jediného hľadiska. Treba sa k nej priblížiť s viacerých strán. Keď sa nám dáva milosť posväcujúca, stávame sa účastnými na božskej prirodzenosti,¹ nadobúdame hodnosť detí božích,² medzi nami a Bohom, prebývajúcim v nás zvláštnym spôsobom, vzniká úzky priateľský vzťah,³ naša duša, zbavená temnoty hriechu, žije vo svetle posvätenia.⁴

Akú náplň majú tieto výroky Zjavenia? Odpoveď na túto otázku si vyžaduje podrobnejšej úvahy.

*

¹ 2 Pet. 1, 4.

² 1 Ján 3, 1.

³ 1 Kor. 3, 16.

⁴ Ef. 5, 8.

Najvýraznejšie vystihnúť podstatu milosti posväcujúcej vyslovuje knieža apoštolov svätý Peter: „A obdaroval nás vzácnymi a veľkými príslubami, aby ste sa nimi stali účastnými na božskej prirodzenosti...“⁵ Smelosť tohto výroku netreba stenčovať a obmedzovať našu účasť na božskej prirodzenosti len na priazeň a náklonnosť Boha k nám alebo na našu snahu po láske božej. Ide o veľa viac. Tvrdenie svätého Petra sa nám osvetľuje a overuje na viacerých miestach Písma svätého. V Evanjeliu svätého Jána sa onätovne spomína nový život u tých, čo prijali Krista. Sú to deti božie, ktoré sa narodily z Boha.⁶ Pre vstup do kráľovstva božieho Ježiš kladie podmienku: znovuzrodenie z vody a z Ducha svätého.⁷ Zrodený prijíma od rodiaceho takú prirodzenosť, akú má sám rodiaci. Zrodiť sa z Boha, z Ducha svätého znamená mať účasť na prirodzenosti božskej. Aj obsah tohto nového života sa naznačuje: „A večný život je v tom, že poznali teba, jediného pravého Boha, a toho, ktorého si poslal — Ježiša Krista.“⁸ Nové poznanie, poznanie vierou tvorí nový život: „Kto verí v Syna, má večný život.“⁹ Druhým prvkom, ktorý Písmo sväté výslovne spomína ako složku nového života kresťanov je láska: „My vieme, že sme prešli zo smrti do života, lebo milujeme bratov. Kto však nemiluje, ostáva v moci smrti.“¹⁰ V prvom Liste svätého Jána, evanjelistu, sa táto myšlienka vyslovuje veľmi jasne: „Milovaní, milujeme sa navzájom, lebo láska je z Boha, a každý, kto miluje, z Boha pochádza a pozná Boha.“¹¹ Duch žije poznaním a láskou. Účasť na prirodzenosti božskej, na prirodzenosti čistého Ducha, znamená teda predovšetkým nové poznanie a novú lásku v ľudskej duši. Pravda, nová príroda,

⁵ 2 Pet. 1, 4.

⁶ Ján 1, 12—13.

⁷ Ján 3, 5.

⁸ Ján 17, 3.

⁹ Ján 9, 36.

¹⁰ 1 Ján 3, 13—14.

¹¹ 1 Ján 4, 7.

zdroj novej činnosti, neostáva bez vplyvu na ľudskú činnosť vo všeobecnosti, ako uvidíme, keď bude reč o vliatych čnostiach.

O blízkosti k Bohu, ktorú máme, ak žijeme naozaj kresťanským životom, zmieňuje sa aj svätý Pavol, a to v rozličných obmenách. Máme „prvotiny Ducha“, ktoré sa majú rozvíť v plnosť.¹² Vyvolených určil Boh, „aby sa stali podobnými obrazu jeho Syna“.¹³

Naša účasť na prirodzenosti božskej milosťou posväcujúcou nie je nejakou číro teoretickou pravdou, ktorá by bola kdesi na periferii kresťanského života. Ide o ústredný nerv kresťanského života. Preto aj v liturgii, ktorá je najvernejším výrazom vnútorného života Kristovej Cirkvi, naša účasť na božskej prirodzenosti spomína sa ako pravda celkom bežná. Keď kňaz pripravuje vo svätej omši obetné dary víno a vodu, hovorí: „Bože, ktorý si zázračne stvoril a ešte zázračnejšie obnovil dôstojnosť ľudskej prirodzenosti, skrze tajomstvo tejto vody a tohto vína, *daj nám účasť na božstve toho, ktorý ráčil sa stať účastným na našom človečenstve, Ježiš Kristus, Syn Tvoj, Pán náš . . .*“ V prefácii na sviatok Nanebevstúpenia Krista Pána sa hovorí, že Kristus Pán pred pohľadom apoštolov „vyzdvihol sa do neba, *aby nám udelil účasť na svojom božstve*“. Na IV. nedeľu po Veľkej noci kňaz modlí sa v tichej modlitbe (sekrete): „Bože, ktorý si nás skrze ctihodné obcovanie tejto obety urobil účastnými na jedinom najvyššom božstve . . .“

Nemožno byť nijako na pochybách o tom, že kresťan-katolík, ktorý žije v milosti posväcujúcej, je vlastníkom božskej prirodzenosti a božského života, ktorý z nej pramení. V čom však táto účasť spočíva? Akým spôsobom sa uskutočňuje? Čo je obsahom výrazu „stávame sa účastnými na božskej prirodzenosti“? Ak

¹² Rim. 8, 23.

¹³ Rim. 8, 29.

chceme aspoň ako-tak poznať veľkosť milosti posväcujúcej, žiada sa, aby sme si odpovedali, nakoľko je to len možné, jasne na uvedené otázky.

Vyskytli sa ľudia, ktorí tvrdili, že všetko, čo jestvuje, je božstvom, nevynímajúc ani človeka. Všetka kozmická činnosť, a teda aj činnosť ľudská, je vlastne priamym prejavom božstva. Takto panteizmus. Podľa tejto náuky má človek účasť na božstve, lepšie, človek je čiastkou božstva. Pripisuje sa tu človeku oveľa viacej, ako pripúšťa katolícke učenie. Lenže bez podkladu. Panteistické učenie, ktoré stotožňuje božstvo so stvorenstvom, odporuje zdravému rozumu. Je predsa zjavné, že veci i ľudia jestvujú ako samostatné bytostné celky, podstaty. Účasť na prirodzenosti božskej, o ktorej hovorí Zjavenie, musí byť inakšia ako tá, čo hlása panteistický blud. /

Protikladom panteizmu v náhlade na našu účasť na prirodzenosti božskej je stanovisko, podľa ktorého sa človek svojím správnym konaním, svojím mravným životom pripodobňuje božstvu, ba stáva sa účastným na božskom živote. V tom smysle sa dá hovoriť o mravnej, morálnej účasti na božskom živote. Človeku by sa podľa tohto náhľadu nedostával od Boha nijaký nový bytostný prvok, nijaká nová skutočnosť. Ani tento názor nemožno prijať. Hovorí primálo.

Ani jeden z uvedených náhľadov nezodpovedá Zjaveniu. Písmo sväté pozná inú účasť na prirodzenosti božskej. Ale i tu treba rozlišovať.

Zo Zjavenia vieme o tajomstve najsvätejšej Trojice. V Bohu sú tri osoby, ale len jedna prirodzenosť. Jediná božská prirodzenosť je vlastná všetkým trom božským osobám. Každá božská osoba je účastná božskej prirodzenosti, a to najvyšším možným spôsobom: prirodzenosť je jediná a tá istá u všetkých troch osôb. Netreba

zdôrazňovať, že milosťou božou sa človeku nedostáva až takého začlenenia do Božstva, že by vlastnil tú istú božskú prirodzenosť tak, ako ju vlastní jednotlivé božské osoby.

Zvláštnym spôsobom spája sa ľudská prirodzenosť s Božstvom aj v Kristovi. Tu sa spája Syn Boží, Slovo, s ľudskou prirodzenosťou v jednej osobe, a to osobe božskej. Ide o spojenie v osobe, o úniu hypostatickú. Ľudská prirodzenosť v Kristovi sa zúčastňuje na Božstve tým, že je začlenená do druhej božskej osoby, čiže prvok, ktorý tvorí z ľudskej prirodzenosti osobu, nie je u Krista ľudský, ale božský. Mimo toho, pravda, Kristus-človek vlastnil aj milosť posväcujúcu, a to vynikajúcim spôsobom a vo svrchovanej miere. I keď sa milosťou posväcujúcou stávame podobní Kristovi, nemožno u nás hovoriť o takom tesnom spojení s Božstvom ako u vteleného Slova.

Po týchto záporných vymedzeniach možno stanoviť kladne, ako treba rozumieť našu účasť na prirodzenosti božskej, ktorú dosahujeme milosťou posväcujúcou.

Už z doterajších úvah vieme, že v milosti posväcujúcej sa nám dáva nový bytostný prvok, nadprirodzená realita. Teda nemôžeme milosť posväcujúcu obmedzovať na nejaký osobný zážitok, nie je to nejaké nové citové alebo snahové napätie, ani nie úkon rozumovej stránky. Na také úkony sa človek zmôže na základe svojich prirodzených schopností. Sú to všetko ľudské úkony; i keď sa vzťahujú na Boha, ostávajú stále v ľudskom *mravnom* poriadku. Mimo mravného poriadku jestvuje aj poriadok *fyzický*. To je poriadok bytostných skutočností. Rozdiel medzi poriadkom fyzickým a poriadkom mravným výrazne môžeme rozpoznať na príklade. Dieťa môže byť pri svojej matke svojou túžbou, predstavivosťou, i keď sa v skutočnosti fyzicky zdržuje od nej veľmi ďaleko. V tom prípade môžeme povedať, že dieťa je pri svojej matke

prítomné mravne. Prítomnosť fyzická vznikne vtedy, keď dieťa pricestuje do domu svojej matky a skutočne bytostne je pri nej. Výraz „fyzický“ sa v uvedenom smysle používa aj o takých skutočnostiach, ktoré nie sú hmatateľné, hmotné, ale duchovné. Tak možno povedať, že duša je fyzicky v ľudskom živom tele. Po tomto objasnení výrazov treba povedať, že *naša účasť na prirodzenosti božskej* nie je len morálna (z poriadku mravného), ale *fyzická*. Uskutočňuje sa prostredníctvom fyzickej skutočnosti, teda novým bytostným prvkom, i keď prvkom duchovným, nehmotným; nie je len plodom ľudského rozumu ani ľudskej snahy alebo citu.

Nová bytostná skutočnosť, ktorá sa nám dáva milosťou posväcujúcou, stáva sa v nás zdrojom novej duchovnej činnosti, a to nového poznania Boha a novej lásky k Bohu. Keď táto činnosť, prameniaca z milosti posväcujúcej, dosiahne svoj vrchol, teda na večnosti, bude to poznanie Boha toho druhu, ako má len sám Boh, a taká istá láska. Keď činnosť má byť taká istá ako činnosť Boha, musí tu byť aj rovnaký základ tejto činnosti čiže božský zdroj činnosti. Božská prirodzenosť si preto v milosti posväcujúcej zachováva svoju vlastnú povahu (rationem propriam), ako by svoj vlastný tvar (formu). Milosťou posväcujúcou sa teda stávame účastnými na božskej prirodzenosti podľa jej vlastného tvaru, *ide teda o účasť tvarovú, formálnu*.¹¹ (Formálny tu neznamena to, čo v bežnej reči: povrchný, zdanlivý, naoko. Výraz sa používa v smysle kresťanskej filozofie, podľa ktorej forma vecí je základný bytostný prvok, ktorý dáva veciam ich vnútorné usporiadanie, vnútornú výstavbu a tým aj patričný stupeň dokonalosti.)

¹¹ A. Stolz: *Anthropologia theologica*, Friburgi Brisingoviae 1940, p. 66.

Lež neznamená účasť fyzická a tvarová úplne stotožnenie človeka s Bohom, teda niečo takého, ako sme zamietli u panteizmu? Nijako nie! Kresťanské poňatie výstavby vesmíru ako diela božieho zachováva i tu svoj ráz, ako sa ukáže z ďalšieho najzávažnejšieho bodu. Overtenie doterajších zistení ako i smer pre ďalší najdôležitejší krok môžeme nájsť u svätého Tomáša Akvinského.

Ako všeobecnú zásadu vyslovuje Anjelský učiteľ: „Božská prirodzenosť je sdeliteľná len podľa účasti podobnosti“ (secundum similitudinis participationem).¹⁵ Uplatnenie tejto zásady na náš nadprirodzený život sa vyslovuje celkom jasne: „Ako totiž rozumovou mohutnosťou zúčastňuje sa človek na božskom poznaní skrze čnosť viery a podľa mohutnosti vôle na božskej láske skrze čnosť lásky; taktiež prirodzenosťou duše zúčastňuje sa podľa akejsi podobnosti na božskej prirodzenosti skrze akési znovuzrodenie alebo znovustvorenie.“¹⁶ Milosť posväcujúca je teda „akousi podobnosťou s Božstvom na základe účasti“ (na ňom).¹⁷

Z výrokov svätého Tomáša Akvinského je zrejmé, že milosťou posväcujúcou nezačleňujeme sa do Božstva v smysle panteistickom, ako by sme tvorili čiastku božskej prirodzenosti, početne tej istej, ktorú vlastní najsvätejšia Trojica. O nič takého nejde. Božská prirodzenosť sa nám dáva „podľa akejsi podobnosti“. Pre tento spôsob účasti na božskej prirodzenosti je zaužívaný výraz: *účasť analogická*, *účasť analogiou*, *obdobou*. Stretávame sa so základným pojmom kresťanského myslenia, ktorý je nevyhnutný pre správne pochopenie výstavby vesmíru ako diela božieho. Preto sa nám treba s ním stručne oboznámiť. Smysel pojmu nám

¹⁵ T. t. I, 13, 9 ad 1.

¹⁶ S. t. I—II, 110, 4.

¹⁷ S. t. III, 2, 10 ad 1.

objasňuje hodne už slovenský zvrät uvedených výrazov: analógia je obdoba, analogický znamená obdobný.

Pojem analógie nás privádza ku vnútornej stavbe sveta ako diela božieho. Boh je stvoriteľ sveta, príčina všetkého, čo jestvuje. Každá príčina tvorí taký účinok (útvor), ktorý sa jej určitým spôsobom podobá, nesie jej stopy. Príčina dáva svojmu útvoru niečo zo svojej dokonalosti. Tak je to aj v prípade, keď Boh tvorí ako príčina, teda pri stvorení. Veci, ktoré Boh stvoril, odrážajú určitým spôsobom božiu dokonalosť. Boh je múdry, ale i človek, tvor boží, je múdry. Boh je dobrý, človek je dobrý, živočích je dobrý i neživá príroda je dobrá. Ako treba v uvedenom prípade rozumieť výraz „dobrý“? Je zrejmé, že dobrota božia je iná ako dobrota ľudská alebo ako dobrota iného stvorenia. Dobrota v Bohu je nekonečná, stotožňuje sa priamo s podstatou Boha. Dobrota ľudská (a stvorená vôbec) je konečná, obmedzená a jestvuje ako vlastnosť na samostatnom bytostnom celku, na podstate človeka. Treba teda povedať, že v uvedenom prípade výraz „dobrý“ neplatí o Bohu a o stvoreniach celkom rovnako, slovami svätého Tomáša: „Je nemožné, aby sa niečo o Bohu a o tvoroch tvrdilo jednoznačne.“¹⁸ Ale nemôžeme upadnúť do opačnej krajnosti a tvrdiť, že uvedený výraz „dobrý“ má celkom iný význam, keď ho používame o Bohu a celkom iný význam, keď platí o stvoreniach. Už preto nie, lebo dokonalosť stvorenia sa odvádza — ako sme poznamenali — od dokonalosti Stvoriteľa ako dokonalosť účinku od dokonalosti príčiny. Skúsenosť nám tiež stále potvrdzuje, že výrazy nepoužívame náhodne, ale podľa určitej zákonitosti; rovnakým pojmom označujeme vždy veci, ktoré sú nejakým spôsobom rovnaké. Uvedený výraz „dobrý“, keď ho používame o Bohu

¹⁸ S. t. I, 13, 5.

a o stvoreniach, nepoužívame celkom rôznorodne. Pravda je v strede: „Musí sa teda povedať, že takéto mená sa o Bohu a o tvoroch hovoria podľa obdoby (analogie), to znamená pomernosti.“¹⁹ Stačí nám teraz zaoberať sa týmto druhom analógie. Medzi Bohom a stvorenstvom sa uskutočňuje obdoba pomernosti (analogia proportionis).²⁰ Analogické skutočnosti sú zčiasťky rovnaké, zčiasťky odlišné a označujeme ich tým istým výrazom (výrazom analogickým). Analogický výraz nám teda označuje skutočnosti, ktoré sú zčiasťky rovnaké, ale zčiasťky odlišné.

Podľa kresťanského poňatia celý vesmír je budovaný podľa zákonov obdoby, analógie. Stvorené veci predstavujú, i keď hodne nedokonalým spôsobom, vlastnosti a dokonalosť Boha. Na tom základe môžeme usudzovať zo stvorenstva na Stvoriteľa, čo pripomína aj svätý Pavol: „Jeho neviditeľná bytnosť dá sa totiž od počiatku sveta vybadať a spoznať zo stvorených vecí...“²¹ Treba však mať na zreteli, že aj pri podobnosti so stvorenstvom dokonalosť Boha je nekonečná. Preto platí výrok 4. lateránskeho koncilu: „Medzi Stvoriteľom a stvorením nemôže sa uviesť tolká podobnosť, aby medzi nimi nemohla byť uvedená väčšia rozličnosť.“²² Byť účastným na niektorej vlastnosti božej podľa analógie znamená teda tolko ako mať vlastnosť, ktorá je po istú mieru shodná so zodpovedajúcou vlastnosťou božou, pravda, znamená to mať tú vlastnosť nedokonalým spôsobom a bytostne samostatne. Bytostne samostatne preto, že patričná vlastnosť u nás nie je nejakou čiastkou božstva v nás v panteistickom smysle, ale je to dar boží (možno tak hovoriť

¹⁹ Tamtiež.

²⁰ Erich Przywara: *Analogia entis, Metaphysik*, München 1932, str. 94.

²¹ Rim. 1, 20.

²² DB 432.

i o našich prirodzených vlastnostiach), od podstaty božej bytostne oddelený a priradený našej ľudskej podstate.

V uvedenom smysle môžeme hovoriť o účasti na prirodzenosti božskej analogiou aj v poriadku prirodzenom: „V prirodzenom poriadku kameň má analogickú podobnosť s Bohom, nakoľko Boh je Bytie, rastlina, nakoľko je živý, človek a anjel, nakoľko je Rozumnosť.“²³ Nás však teraz zaujíma predovšetkým účasť na prirodzenosti božskej v poriadku nadprirodzenom. Táto účasť sa uskutočňuje milosťou posväcujúcou: „Milosť posväcujúca je analogickou podobou Boha, nakoľko je Boh, alebo jeho Božstva, jeho intímneho života, ktorý je prirodzeným spôsobom nesdeliteľný, ani prirodzeným spôsobom poznateľný.“²⁴ Milosť posväcujúca nie je teda vlastnou prirodzenosťou božskou, ktorá by sa prenášala vo svojej podstate do človeka; je to nadprirodzený dar boží, od božskej podstaty bytostne oddelený, tvoriaci vlastnosť našej duše, ktorým sa pripodobňujeme Bohu v jeho intímnom živote. Ako vieme, príroda alebo prirodzenosť je zdrojom činnosti. Intímny život Boha spočíva v poznaní a láske. Poznanie sa zosobňuje v druhej božskej osobe v Slove — v Synovi Božom a láska zasa v tretej božskej osobe v Duchu svätom. Milosť božia posväcujúca ako účasť na prirodzenosti božskej uschopňuje nás práve pre činnosť, ktorá je podobná intímnemu životu Boha: „Božská prirodzenosť, nakoľko je zdrojom zvláštneho božieho poznania a chcenia, to je tá dokonalosť, ktorej sa duša spravodlivého nadprirodzeným spôsobom pripodobňuje, ktorú znázorňuje ako nadprirodzená podobizeň božia.“²⁵ Milosťou posväcujú-

²³ R. Garrigou-Lagrangé: *De gratia*, Torino 1947, str. 321.

²⁴ Tamtiež.

²⁵ H. Lange: *Im Reich de gnade*, Regensburg 1934, str. 73.

cou sa nám dostáva základný zdroj činnosti, ktorá je vlastná Bohu. Teraz, na zemi je táto činnosť len v prvých počiatočoch, je len „závdavkom“²⁶ toho, čo má nastať raz vo večnosti, je semenom, ktoré sa má rozvíť na mohutný strom večnej blaženosti.

Naša účasť na prirodzenosti božskej milosťou posväcujúcou je teda fyzická, tvarová (formalis) a analogická.

Účasťou na božskej prirodzenosti dostávame hodnotu, ktorá prevyšuje všetok prirodzený ľudský poriadok a privádza nás do príbuznosti s Bohom, zbožštuje nás: „Dar milosti však presahuje všetku schopnosť stvorenej prirodzenosti, nakoľko nie je ničím iným ako akousi účasťou na božskej prirodzenosti, ktorá prevyšuje každú inú prirodzenosť. A preto je nemožné, aby nejaký tvor pôsobil milosťou. Tak je teda nevyhnutné, aby sám Boh zbožštoval, dávajúc účasť na božskej prirodzenosti akýmsi sdelovaním podobnosti, ako je nemožné, aby dačo iného rozohňovalo ako sám oheň.“²⁷ Milosťou posväcujúcou sa uskutočňuje najvyššie možné pozdvihnutie človeka. Prísľub „Budete ako bohovia“,²⁸ ktorý diabol v raji zneužil na vzbudenie ľudskej pýchy a tým na vzburu proti Bohu a na nešťastie ľudského pokolenia, uskutočňuje sa pokorným prijatím milosti posväcujúcej ako dôkaz otcovskej lásky Boha k nám a najväčšie vyznačenie ľudí.

Nemohol by som si do denného programu zaradiť účasť na presvätej oltárnej obete? Veď ona je medzníkom vekov, plným rozliatím nekonečnej lásky, sprítomňovaním najvýznamnejšej udalosti svetových dejín. Cez deň budem sa usilovať pokračovať v ráno začatej obete a slúžiť omšu svojho života. Tak môj deň bude oveľa plnší, radostnejší, pre večnosť hodnotnejší.

²⁶ Ef. 1, 14.

²⁷ S. t. I—II, 112, 1.

²⁸ Gen. 3, 5.

„Moja“ svätá omša.

Charles Grimaud.

Zvláštny osov kňaza, ktorý slúži „svoju“ svätú omšu.

Osov, ktorý má kňaz, je tej istej povahy ako osov veriacich, s ním spolu obetujúcich. Prí-
pomeňme si, že tajomný Kristus obetuje; teda je to Ježiš Kristus, spojený so svojimi údmi a predovšetkým s tými, ktoré prispievajú k prítomnej obete. Spravodlivé je, aby všetci tí (kňaz a veriaci), ktorí práve prinášajú božskej Velebnosti svoju obetu, zúčastnili sa na jej účinkoch.

Tak teda prítomní veriaci a obetujúci kňaz tešia sa zo všetkých výhod svojej svätej omše, ktoré sme práve vypočítali v tejto kapitole: rozmnoženie milosti, pokrok v čnosti, odpustenie hriechov, zadosťučinenie za časné tresty, vypočutie prosieb.

No kňaz dostáva z úžitku „svojej“ svätej omše oveľa viacej ako obyčajní veriaci. Táto väčšia účasť na ovocí svätej obety je veru celkom spravodlivá, a to pre úlohu, ktorú kňaz má v obetovaní svätých tajomstiev.

Hoci kňaz a veriaci spoluúčinkujú v obete, kňaz sám vykonáva obetný úkon. Je s jednej strany vyslancom tajomného tela, aby ho zastupoval; s druhej zasa Krista, aby ho zastával: kňaz je úradne ustanovený prostredník medzi Kristom a jeho údmi a pre tento cieľ označený zvláštnym znamením, z ktorého vyplýva jeho moc. Najdôležitejšia jeho výsada je konsekrovať, to jest moc — úkonom svojho slobodného rozhodnutia, vo chvíli, ktorú zvolí, na určitom oltári — premeňovať chlieb na Kristovo telo a víno na jeho krv a tak sprítomňovať kalvársku obetu. Cirkev svätá so svojej strany poveruje kňaza splňaním tejto posvätnnej úlohy podľa potrieb a túžob údov, čo tvoria časť tajomného tela, s ktorým je jeho služba spojená.

Vidíme, akú účasť v obetovaní má „táto ruka, čo rozdeľuje sväté telo“.¹ Keď kňaz má výhody spoluobetujúcich svätú omšu, jeho úžitok musí byť väčší ako úžitok iných veriacich, bo veď jeho zodpovednosť a úlohy sú dôležitejšie. Patrí sa hojnejšou odmenou poctiť toho, ktorého úloha je popredná.

Keď uvažujeme, ako to práve robíme, o nemiernom osobnom osohu, ktorý obyčajní veriaci majú zo *svojej* svätej omše, akým obdivom a akou vďačnosťou majú byť naplnení služobníci oltárov pri myšlienke, že *ich* svätá omša rozmnožuje pre nich také zázračné poklady!

Jednako len kňaz prijíma svoj úžitok — priam tak, ako obyčajní veriaci — len podľa svojho stupňa lásky a spojenia s Hlavou. Kňazi, obdarení toľkými výsadami, mohli by na nešťastie robiť prekážky božej štedrosti. Keď úd, ako sme vyššie ukázali, dostáva od Hlavy nadprirodzený život podľa svojej dôležitosti v tajomnom tele, — a pri obetovaní svätej omše účasť kňaza je taká mocná — tento život môže prísť do tohto údu, len keď je spojený s Hlavou. Teda kňaz, celkom alebo čiastočne oddelený od Krista, neprijímal by vzácne výhody *svojej* svätej omše alebo mal by na nich len malý podiel, kým veriaci, obetujúci s ním v dokonalejšej láske, zaplavený by bol božskými milosťami.

Predsa svätá omša kňaza menej dobre pripraveného ostávala by vždy dobrá sama v sebe. Podávala by Bohu nekonečnú poctu, veď celá hodnota obety závisí od *samého* Krista. Tie isté účinky milosti a spásy pôsobili by v dušiach veriacich. Preto spoluobetujúci nemusia sa znepokojovať pre vnútorný stav obetujúceho kňaza, keď ide o platnosť *ich* svätej omše. Jednako lepšie je mnoho sa zúčastňovať na obetovaní svätého kňaza ako na obetovaní vlašného, aby

---

¹ Svätý Ján Chryzostom, Hom. LX. antiochijskému ľudu.

sme neboli zbavení doplňovacieho príplatku milosti, ktorý môže získať osobná prosba slúžiacieho kňaza, veľkého božieho priateľa.

Úžitok tých, za ktorých je obetovaná svätá omša.

Kňaz úkonom svojej slobodnej vôle slúžiac svätú omšu, nielen sprítomňuje kalvársku obeť, ale aj na základe svojej úradnej moci nad obeťou naznačuje božskej Žertve, *na aký úmysel* sprítomní jej obeť. Teda my, údy tajomného tela, obracajúce sa na Krista prostredníctvom kňaza, nášho zástupcu, máme možnosť dosiahnuť od svojej milovanej Hlavy to, aby ráčila podať najsvätejšej Trojici nekonečné zásluhy svojho obetovania *na tento presne určený cieľ*, ktorý pripomíname.

Liturgia, ktorá vždy tak verne vyjadruje neviditeľné skutočnosti, uplatňuje túto moc, ktorú má kňaz nad zamierením Kristovho úmyslu. Slúžiaci kňaz dva razy — pri dvoch *Mementách* — vyslovuje mená privilegovaných, za ktorých obeť je podávaná. „Rozpomeň sa, Pane, na služobníkov svojich a služobnice svoje...“ (tu sa kňaz zastavuje a usoberá sa, aby ich menoval). Priam tak to robí pri *Memente* za mŕtvych po premenení: „Rozpomeň sa, Pane, aj na služobníkov svojich a služobnice svoje..., ktorí nás predišli so znakom viery a odpočívajú spánkom pokoja.“

„Služobníci a služobnice“ Boha, takto označení, priamo prijímajú *zvláštné výhody*, čo vyplývajú z úmyslu, ktorý božská Žertva vyjadrila pri svojom obetovaní. Kňaz z tohto zvláštneho osohu nemôže odlúčiť ani najmenšiu čiastočku pre iných; celú Kristovu obeť musí prideliť osobe, pre ktorú ju obetuje. Pravda, ostáva mu možnosť — bez ujmy na zvláštnom úmysle — odporúčať Bohu osoby, za ktoré ho spravodlivosť, vďačnosť a láska nútia prosiť; všetky tieto

osoby budú mať ešte od Krista druhotný úmysel, ešte vzácny.

Pripomeňme, že toto uplatnenie svätej omše na označený úmysel nijako nepoškodzuje spolu obetujúcich; ich osoh, o ktorom sme hovorili v tejto kapitole, vyplýva z ich spoluúčinkovania na obete, preto je osobný a neodcudziteľný; kým *zvláštny osoh*, o ktorý tu ide a z ktorého tešia sa osoby, *za ktoré* je svätá omša obetovaná, dostávajú z Kristovho úmyslu, ktorý im prisvojuje svoje zásluhy v miere, ktorú uzná za vhodnú.

Aká dobrá je naša Hlava! Kým my, tajomné telo, obetujeme s ňou *voju* svätú omšu a dostávame z nej ako údy večného Kňaza nesmierny osobný osoh, zatiaľ milovaná bytosť, ktorú sme označili a ktorej želáme dajakú milosť, — napríklad: obrátenie, zdravie, posvätenie alebo vyslobodenie z očístca, keď ide o zomretého — pociťuje účinky nekonečne poníženej prosby, ktorú Kristus predkladá božskej Velebnosti.

Osoh, ktorý vyplýva pre označenú dušu z tohto všemohúceho orodovania, je nevypočítateľný. Aby sme si o tom urobili dajakú predstavu, pripomeňme si, aký obhajca nás háji, akými slovami to robí, ponúkaním „krvi, ktorá volá hlasnejšie ako Ábelova“,² s akou láskou pre nás prosí!

Preto môžeme byť istí, že na dosiahnutie milostí od Najvyššieho, milostí duchovných alebo časných, ktoré sú potrebné na spasenie naše alebo iných, nejestvuje na svete nijaký prostriedok, ktorého moc by sa mohla porovnať s mocou obety svätej omše.

Osoh tých, čo dávajú slúžiť svätú omšu.

Zásluha dajakého skutku lásky závisí od troch príčin: od hodnoty tohto skutku, od ná-

² Žid. 12, 24.

mahy, ktorú stojí, naostatok od lásky, s ktorou ho konáme.

Nijaký skutok milosrdenstva neprevyšuje v hodnote dar svätej omše. Podanie pohára vody je skutok, ktorý bude odmenený. Okoľko viacej postaranie sa o to, aby za niektorú dušu obetovaná bola Kristova nekonečná obeta! Nijaké milosrdenstvo nie je tomuto podobné! Nijaký dar, nijaké bohatstvo nemôže sa s týmto porovnať. Keď teda prispieť bližnému v potrebe hmotnou alebo duchovnou pomocou priťahuje na našu veľkodušnosť nebeské požehnanie, aké zásluhy nám nahromadí to, keď dajakému údu tajomného tela darujeme obeť samého Krista!

Keď námaha, ktorú vynakladáme na vykonanie dobra, je druhý prvok zásluhy, nijako nechýba pri obetovaní svätej obety; keď dávame slúžiť svätej omše, či nedávame kňazovi „honorár“? Niektorí ľudia ho bez veľkej ťažkosti nájdú vo svojej peňaženke; no koľko biednych Kristových údov si statočným odriekanim šetriť, aby mohlo dať slúžiť svätú omšu! Koľkí kňazi boli mocne povzbudení, keď niektorí veriaci im zo svojho mála prinášali na svätú omšu za svojich hriešnikov alebo za svojich zomretých!

Napokon láska, s akou vykonávame milosrdný skutok, je tretí zdroj osohu, ktorý z neho máme. Či už myšlienka dať slúžiť svätú omšu nenaznačuje, že v srdci máme božiu lásku? Ak táto láska nie je veľmi rozvitá, či sama obeta, o ktorej slúženie sme sa postarali, nebude mať za účinok jej rozmnoženie, odpustenie našich hriechov, či nám nezíska čnosť?

Teda nijaký milosrdný skutok nie je väčší nad ten, ktorý konáme, keď dávame slúžiť svätej omše za osoby, ktorým chceme pomôcť. Zo sumy, vopred vybratej pre nich v našom vrecku, vyhradíme teda istý „honorár“... aby prvá modlitba, ktorú za nich vysielame k Bohu, bola tak

velkou a jedinou prosbou Krista, spritomňujúceho svoju Kalváriu.

Dôvod byť darcom „honoráru“.

Niektorí ľudia sa pohoršujú, keď vidia, že Cirkev ukladá veriacim záväzok dať „honorár“, keď chcú mať odslúženú svätú omšu. Ba vravia: „Cirkev predáva svätú omšu!“

Musíme sa ohradiť proti tomuto bohorúhavému slovu a najmä vedieť naň odpovedať.

1. *Honorár nie je platenie, ale dar.* Nikdy nemal ani v smýšľaní Cirkvi ani v smýšľaní veriaceho postavenie výmennej hodnoty *proti príslušnej hodnote*. Dobře vieme, že niekoľko korún a svätú omšu neporovnávame. No Cirkev chce, aby jej kňazi slušne žili; akože ich odmeniť za dobro, ktoré robia, ak nie *pri príležitosti* najdôležitejšej zo služieb, ktoré preukazujú kresťanskému ľudu?

2. *Honorár tvorí smluvu* medzi veriacim a kňazom, podľa ktorej kňaz je viazaný pod trestom ťažkého hriechu slúžiť svätú omšu na určené úmysly. Táto suma *nárokuje si* svoju omšu; toto nárokovanie sprevádza kňaza až po splnenie jeho záväzku.

3. *Honorár zahŕňa spasiteľnú stratu*, vždy nie ľahkú obeť malej peňažnej sumy. Cirkev chce, aby obetovanie svätej omše ukladalo dajaké umŕtvenie; inak by veriaci necítili — totižto ľudská prirodzenosť je tak uspôsobená — dosť živo význam svätej obety.

4. *Nech nikto nevraví, že honorár umožňuje len bohatým mať svätú omšu a odníma ju chudobným.* Žiadaná suma nie je nikdy taká, žeby bola neprístupná aj najskromnejšej peňaženke. Pravda, biedni ľudia nemôžu dať slúžiť za seba toľko svätých omší ako bohaté osoby. Ale Boh všetko vidí; či tým, ktorí obetujú honorár ukladajú si veľmi záslužnú stratu, jeho Múdrost nemôže nahradiť osohom jedinej svätej omše nemožnosť mať ich viacej?

Ak niektorí bedári nemôžu dať na sväté omše a túžia po tom, či Kristove zásluhy nie sú dost hojné na to, aby Boh zasýpal chudobné a opustené údy Kristove časťou nevyčerpatelného pokladu Cirkvi za ich dobrú vôľu? Či nie sú sväté omše bez cieľa,³ napríklad tie, ktoré sú slúžené za zomretých, čo vošli do neba, alebo aj tie, ktoré sú obetované bez urobeného určitého úmyslu? Osoh z týchto svätých omší prichádza do duchovného pokladu Cirkvi. Boh ho dáva, keď on chce, komu on chce, podľa vždy láskavých zámerov svojej svrchovanej Spravodlivosti.

Osoh tých, čo hocako inak prispievajú k slúženiu svätej omše.

Prinášanie svätej obety je ešte na osoh všetkých tých, ktorí akokoľvek prispievajú k jej slúženiu.

Najsamprv miništrant, ktorý je tak úzko spojený s obradmi, zrejme prijíma odmenu svojej vzácnej a takej blízkej spolupráce. Tiež môžeme len ľutovať ľahkomyselnosť, s akou často prisluhujú pri svätej omši. Miništrantov treba upozorňovať na ich veľkú úlohu a na ovocie, ktoré z nej môžu mať.

Pobožné osoby, ktoré zaopatrilily chlieb, víno, sviečky, tie, ktoré vyšívaly rúcha, zhotovily oltárnu bielizeň, tiež zúčastňujú sa zvláštnym spôsobom na Kristovom obetovaní. Aké povzbudenie pre týchto darcov, týchto pracovníkov a tieto pracovníčky v ich nábožnej činnosti!

Kostolní služobníci, tí, ktorí pripravujú rúcha v sakristii, tí, ktorí čistia svätyňu, ozdobujú oltáre . . . , majú tiež právo na ovocie svätých omší, ku ktorých dôstojnému slúženiu prispievajú.

Nech každý z týchto blízkych alebo vzdialených spoluúčinkujúcich myslí na milosti, ktoré

³ Totižto so stanoviska toho, kto na svätú omšu dal. Svätá omša sama v sebe nikdy nie je bez cieľa. (Pozn. prekl.)

môže denne sbierať, len keď vie usmerniť svoj úmysel a trvale spojiť sa so svätými omšami, ku ktorým aj on skromne prispieva.

Mlyšlienky na rozjímanie.

Dr. Jozef Ligoš.

XX. nedela po svätom Duchu.

Cirkev v dnešnej nedeli používa babylonské zajatie, aby ním znázornila svoj stav pred príchodom večného Sudcu. Pozná však hierarchiu hodnôt. I keď ju trápia mnohé aj fyzické zlá, nestážuje si na ne. Len jedno ju trápi. Je to najväčšie zlo: hriech a potom najčastejší prameň hriechu: vášne.

I. V *introite* vidíme troch mládencov v ohnivej peci. Ako oni aj my sme obklúčení ohňom. No nie hmotným, ale ohňom vášní. Berieme slová z úst Azariáša, jedného z mládencov v peci, a s ním vyznávame, že sme si všetkému sami na vine: „Všetko, čo si urobil, Pane, plným právom si urobil, lebo sme sa prehrešili proti tebe a neposlúchali sme tvoje príkazy.“ Vieme však aj, aké to bude mať následky, keď nepriatelia vidia, že tvoji stúpenci, ba dokonca tvoji najbližší, tvoji zástupcovia, sú nielen pálení, ale i popálení, spálení ohňom vášní. Nepriateľ našu slabosť bude skladať na teba. Teba pre nás bude pokladať za slabocha. Ide teda s našimi pádmí o teba. Preto „osláv svoje meno a zaobchádzaj s nami podľa svojho veľkého milosrdenstva“.

V *orácii* pokračujeme v tej istej prosbe. Nechceme nič, len odpustenie svojich vín. Vieme, že s nimi bude mnoho odstránených aj iných krížov: „udeľ, usmiereny, svojim veriacim odpustenia a pokoja“.

I v *graduále* pokračujeme v tej istej prosbe. Je však plná dôvery v božiu dobrotu. Z jeho

otvorených otcovských rúk sype sa všetka do-
brota. Nerozumné tvorstvo, ba i nejednen človek
od neho čaká len tie najmakateľnejšie dary:
pokrm, jedlo, šatstvo, zdravie. My však čakáme
viac: odpustenie: „Otváraš ruku svoju a pože-
hnaním naplňuješ každého tvora.“

II. Na tieto naše žalostné výkriky odpove-
dajú dvaja.

a) *Svätý Pavol v epistole.* Upozorňuje najmä
na toto: „Hľadte, aby ste opatrne kráčali cestou
života, nie ako blázni, ale ako múdri. Využívajte
čas, lebo dni sú zlé.“ Práve ťažké chvíle sú naj-
lepšou príležitosťou využiť ich pre večnú spásu.
Dni pokojné, šťastné sú slabé, nesezónne na zá-
služné skutky pre večnosť.

b) *V evanjeliu* sám Kristus odpovedá na
naše prosby. V osobe kafarnaumského úradníka
Cirkev sa u neho za nás prihovára. Náš stav je
vážny. Ležíme na smrteľnej posteli. Ježiš jej
na prosby pokojne odpovie: „Choď, tvoj syn
žije.“ A Cirkev verí jeho slovám. Sám osobne,
viditeľne ešte nepríde. Príde však so svojou
milosťou, príde aj skutočne, ale tajomne, nevi-
ditelne pri svätom prijímaní.

Preto v *komúniu* už nenariekam. Len mu
pripomeniem, aby pamätal na to, čo povedal
mojej matke Cirkvi v evanjeliu: „Spomeň si,
Pane, na svoje slovo, ktoré si dal svojmu slu-
hovi, ním si mi dal nádej a ono ma potešuje
v mojej biede.“ To slovo je: „Choď, syn tvoj
žije.“

Verím teda, že keď budem aj dnešného dňa
v ohni vášni, nič sa mi s tvojou pomocou ne-
stane. Že i tam nezahyniem, ale budem žiť.

Sviatok svätého ruženca.

Všetky myšlienky tohto sviatku sú shrnuté
v orácii.

I. *Napred je tam označený cieľ sviatku.*
V týchto slovách: „Uctievať tajomstvo života,

smrti a vzkriesenia jednorodeného Syna pre-
svätým ružencom blahoslavenej Panny Márie."

Boh sám to tak chce, aby tajomstvo vtelenia
bolo zasadené do úcty mariánskej. Toto tajom-
stvo bolo začaté pozdravom: „Zdravas, milosti
plná, Pán s tebou.“ Ukončené bolo slávnostným
nanebevzatím a korunovaním Matky Božej. Ako
Kristus chcel, aby od počatia až po narodenie
bol vsadený do samého života svojej Matky,
ako chcel, aby ho po celý pozemský život obklo-
povala starostlivosť a láska materinská, ako
chce, aby po celú večnosť pri jeho boku bola
jeho Matka, tak iste chce, aby sme aj my jeho
adoráciu obklopovali úctou jeho Matky, aby
sme tajomstvá jeho života zasadzovali do Ga-
brielových „Ave“, aby sme sa teda modlievali
ruženec.

II. *Účinky tejto modlitby sú zas obsiahnuté
v týchto slovách:*

1. Napred: „nasledovať, čo obsahujú“. To
teda znamená:

a) *Pri radostnom ruženci:*

Dať sa tak k dispozícii Synovi Božiemu, ako
sa mu dala jeho Matka, aby dneska pomocou
mňa mohol zachraňovať svet.

Byť Christoforos, Kristonosič, ktorý bude
eucharistického Krista tak prinášať do svojho
prostredia, ako ho priniesla jeho Matka Jánovi
a Alžbete.

Umožniť Kristovi apoštolátom, aby sa dostal
zo mňa von.

Zanášať, ako jeho Matka, svojich „synov“,
svoje dobré skutky večnému Otcovi.

Po stratení tak verne ho hľadať ako Mária.
A to dotiaľ, kým ho znova nedostanem do svoj-
ho Nazaretu, do svojho srdca.

b) *Pri bolestnom ruženci:*

Tak víťaziť nad sebou, nad svojou skleslo-
stou, nad vonkajšími bolesťami, nad výsmechom

a potupovaním, ako on to urobil v zmlúvaní s semianskej, pri bičovaní, pri trním korunovaní.

Nebrat kríže za ľahší koniec!

Zvífaziť i nad takým strašným nepriateľom, ako je smrť!

c) *Pri slávnostnom ruženci:*

Ako on nadobúdať si vlastnosti osláveného tela už tu na zemi!

Denne odbavovať svoje nanebevstúpenie životím v stálej prítomnosti božej. Byť zakotvený v nebesách!

Sám napred prežiť svoje Turíce a potom oheň Ducha svätého roznášať do sveta!

Brat duše do neba, a nie strhovať ich do zatratenia!

V ťažkostiach myslieť na svoje korunovanie, ktoré príde po skúške.

2. Druhý účinok je vyjadrený v slovách: „dosiahnuť, čo sľubujú“.

A tajomstvá vtelenia sľubujú a nariaďujú: byť druhý Kristus. A to najskôr v súkromnom, dennom živote. Potom v utrpení, počnúc od krvavého potu až po smrteľné lôžko kríža. Tak potom budem druhý Kristus i v slávnostnom vzkriesení a oslávení.

XXI. nedeľa po svätom Duchu.

Cirkevná jeseň poskytuje Cirkvi rozličné motívy. Minulá nedeľa bola lyrická, charakterizovaná vedomím človeka o svojom vyhnanstve a túžbou po konečne pravej domovine. Dnešná nedeľa je nedeľou činu. Pred posledným víťazstvom musí byť ešte jeden posledný, ale tým rozhodnejší boj. Na tento boj sa musím pripraviť zbraňou, ktorú odporúča svätý Pavol v epistole, jóbovskou trpezlivosťou, odporúčanou v ofertórii, a odpúšťajúcou láskou, ktorú zdôrazňuje evanjelium. Keď sa takto pripravím, nebudem sa musieť báť Krista-Sudcu, ktorý sa zas

zjavuje v introite, v graduále, no najmä v evanjeliu, a to ako kráľ, pri odpúšťaní veľkodušný a milosrdný, ale pri súde spravodlivý, prísny.

1. *Taký sa ukazuje v evanjeliu.* „Keď začal účtovať, priviedli mu jedného, ktorý mu bol dlžný 10.000 talentov (okolo 50 miliónov Kčs). Keď mu povedal: Pozhovej mi, všetko ti vrátim. Pán sa zľutoval nad tým sluhom, prepustil ho aj dlžobu mu odpustil.“ Sotva je taký kráľ na zemi, ktorý by takto ľahko rozhadzoval, odpúšťal milióny. To vie len Boh urobiť. Treba žasnúť nad celým jeho vykupiteľským dielom. Kráľovský Otec za svojho dlžníka dáva na smrť svojho vlastného Syna. A i dneska kríž a oltár sú trónom Krista-Kráľa, odkiaľ panuje rozdávaním darov a odpúšťaním.

Je však kráľovským aj v treste. Nie je slabochom. Nie starým dedkom, sediacim za pecou. Kto na jeho veľkodušnosť odpovie neláskou, nenávisťou, hnevom oproti svojmu bližnému, ten pocíti na sebe, aké strašné je upadnúť do rúk Boha živého. „Pán rozhnevaný ho odovzdal mučiteľom, kým nezaplatí celú dlžobu.“

Aby ma podobný osud nezastihol, musím vedieť odpúšťať. I tie najväčšie urážky. Inakšie, keď sa budem modliť: „Odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinnikom“, budem žiadať svoje vlastné potrestanie a sám si podpíšem rozsudok smrti.

XXII. nedela po svätom Duchu.

Aj dnešná nedela je prípravou na „deň Pánov“, na posledné vyúčtovanie. Do toho dňa musím byť „bohatý na ovocie spravodlivosti“ (epištola). Musím byť stromom, čo hojne donáša ovocie dobrých skutkov. Dneska ma Cirkev zvlášť na jedno upozorňuje. Je to: *Kresťanský postoj proti svetskej vrchnosti.*

Spasiteľ je v chráme. Zástupy farizejov ho obklopujú. Chcú ho podchytiť v reči a obťažo-

vať. Preto mu dávajú otázku: Smie sa pľau daň cisárovi, alebo nie? Aby ho skôr dostali, najprv mu lichotia: „Majster, vieme, že si pravdovravný a nedbáš na nikoho, lebo nehľadiš na osobu ľudskú.“

Pre pochopenie zloby, ktorá je obsiahnutá v otázke, uvážiť treba politické postavenia židovského národa za Krista. Tomuto národu bol kedysi Boh kráľom. Neskôršie si sami zvolili zpomedi seba kráľa, ale i tento bol postavený z milosti božej. Nikdy sa však nechceli dostať pod moc pohanského kráľa alebo cisára. To pokladali za urážku samého Boha. Teraz však nad nimi panovali pohanskí Rimania. S akými pocitmi mohli platiť dane tomuto votrelcovi? Netrpelivo čakali Mesiáša, lebo boli o ňom presvedčení, že shodí s nich jarmo cudzieho panstva a privedie ich národ k politickej moci a sláve.

Na jednej strane chceli teda touto otázkou Kristovi toto povedať: Ty sa voláš Mesiáš. Ako taký, môžeš to schvaľovať, aby slobodný boží ľud platil dane pohanom? Na druhej strane však vedeli, čo by s ním Rimania urobili. V každom prípade teda by mal Kristus so svojou odpoveďou prehrať. Buď u ľudu, alebo u Piláta.

Odpovedá pokojne. Pýta si daňový peniaz. Sami odpovedajú, že to je peniaz cisárov. Majú teda jeho mince, majú ich v obehu, platia nimi, čím nielen fakticky, ale i teoreticky uznávajú, že je dovolené platiť dane. Svoju odpoveďou „Dajte teda, čo je cisárovo cisárovi, a čo je božie, Bohu“ dáva smernice, ktorými sa treba riadiť k svetskej moci.

XXIII. nedeľa po svätom Duchu.

Vždy viac sa blížíme ku koncu. Cirkev je umelkyňou v dramatickom prevádzaní myšlienky na parúziu. Od osemnástej nedele vždy všetkým možným nás upozorňuje na túto poslednú chvíľu. Počnúc túžbou po pravej domovine až

po spasiteľný strach pred súdom. I dnešná ne-
deľa poukazuje na túto chvíľu. Možno nad ňu
dať nápis: Credo carnis resurrectionem (Verím
v tela z mŕtvych vzkriesenie). Názor predvádza
plasticky a hneď dáva aj praktické rady pre ži-
vot, ktoré plynú z tohto článku.

1. Najprv zdôrazňuje *skutočnosť zmŕtvych-
vstania*. Robí to v obraze ženy, trpiacej krvo-
tokom, a vzkriesením dcéry Jairovej. Nimi nám
chce Cirkev toto povedať: Ako táto žena bola
uzdravená jediným dotykom šiat Kristových,
tak to bude aj na posledný deň. Vtedy zmiznú
všetky choroby a utrpenia. Ako toto dievčatko
bolo vytrhnuté silou Kristovou z náručia smrti,
tak raz i všetci mŕtvi budú vyslobodení z pút
hrobu.

2. *Hovorí o spôsobe vzkriesenia*. Najmä epi-
štola. Podľa nej my kresťania nepatríme zemi.
Sme kolóniou nebeských občanov, usadených
dočasne tu na zemi. I keď nohami stojíme na
zemi, srdcom sme zakotvení v nebi. „Žijeme
v nebi.“ Teraz ešte nosíme biedne telo, podro-
bené chorobám, slabostiam, hriechu, smrti, ale
onedlho to bude inakšie. „Veď ztade čakáme
Pána nášho Ježiša Krista, ktorý nám premení
biedne telo a prispôsobí svojmu oslávenému telu
mocou, ktorou si môže všetko podrobiť.“

3. *Telesné oslávenie na večnosti musí však
predchádzať duchovná zmena a oslávenie na
zemi*. Spôsob tejto zmeny je takýto:

Preč s telesným (mäsovitým) človekom! Ta-
kýto je nepriateľ križa Kristovho, ktorého ko-
niec je záhuba (epištola).

Preč s putami hriechu! Preto: „odpušť, pro-
síme, Pane, previnenie svojmu ľudu a osloboď
nás od sväzku hriechov“ (orácia).

*Už tu napodobňovať vlastnosti osláveného
tela!* Keď tam bude telo bez bolesti, aj tu musí
premôcť všetku bolesť. Keď tam bude zduchov-
nelé, i tu sa musí odtelesňovať od všetkej smy-

selnosti. To je najťažšia, ale najdôležitejšia úloha tu na zemi: odtrhovať sa od zeme. To je i najlepšia príprava na smrť, ktorá je poslednou bránou na vstanie z mŕtvych. Vtedy smrť nebude strašiakom, ale ziskom. Vtedy odoberiem smrti zamestnanie. Lebo jej úlohou je: úplne odtrhnúť človeka od zeme. Toto je len pre toho bolestné, kto je k zemi prirastený. Smrť nebude mať čo u mňa robiť, keď ma už nájde od zeme odtrhnutého a prirasteneho k nebu. Vtedy smrť nebude kostlivcom s kosou, ale anjelom so zlatým kľúčom od nebeskej brány.

Ako sa dneska chcem odpútať od zeme?

Krista-Kráľa.

Cirkev sa drží vždycky tohto sviatku. Je teda v tomto ohľade nemoderná. V časoch, keď sa skoro všetky tróny zbúraly a korunované hlavy boli odpratane alebo musely ísť do vyhnanstva, ona uznáva Kristovo kráľovské právo nad sebou.

V *introite* zazrie jeho nebeský trón. Padá na kolena a uznáva jeho kráľovské práva: „Hodný je Baránok, ktorý bol zabitý, aby prijal moc, božstvo, múdrosť, silu a úctu. Jemu patrí sláva a vláda na veky vekov.“

— V *orácii* prosí o čím skoré, nielen právnické, ale i faktické jeho svetové kráľovstvo. Hriech, najmä prvý, to bola ako atomová bomba, ktorá padla na ľudstvo a ho roztrieskala. Tieto črepy ľudského pokolenia bude môcť dať dokopy a z nich zas utvoriť jednotný celok len jeho nežná vláda: „Udeľ, prosíme, nech sa všetky ranou hriechu rozštiepené národy poddajú jeho nežnej vláde.“

V *epištole* sú uvedené dôvody pre jeho kráľovské právo. Právo na kráľovstvo nejestvuje tam, kde sú všetci rovní, kde jeden nad druhým nemá nijakú oprávnenú moc. Tam si občania sami zpomedzi seba vyvolia za svoju hlavu,

koho chcú. No len čo je tu niekto, kto dal slobodu alebo pomohol národu k dosiahnutiu slobody, tam už prestáva voľnosť vo výbere vlády, tam už nastáva viazanosť, povinnosť. Aj v demokratickom zriadení sa nemožno nepriateľsky postaviť proti tomu, kto mi pomohol k víťazstvu, kto ma zachránil pred záhubou. A kto by to predsa chcel urobiť a zaviesť vládu nepriateľskú proti tomu, kto slobodu vydobil, ten by bol nepriateľom ľudu.

Tak je to i v pomere ku Kristovi. Tento má právo na nás, teda i na kráľovský trón. „On je obraz neviditeľného Boha. Veď v ňom je stvorené všetko na nebi a na zemi, viditeľné i neviditeľné, či to už vladári alebo panovníci, kniežatá alebo mocnári.“ Má teda kráľovské právo nad svetom napred: *ratione creationis* (pretože ho stvoril). Socha, kniha, obraz nemôže povedať svojmu tvorcovi, pôvodcovi: ja som úplne nezávislý od teba. Všetka moc pochádza odo mňa, nemáš preto na mňa nijakú moc. Podobne nemôže to povedať dieťa svojmu otcovi, matke.

A druhý dôvod: „všetko smieril či to už na zemi alebo na nebi tým, že jeho krvou, vyľievanou na kríži, vydobyl pokoj“. To druhý dôvod jeho kráľovskej moci: *ratione redemptionis* (pre vykúpenie). Zachránený nemôže povedať záchrancovi, otrok osloboditeľovi: nemám s tebou nič, nemáš na mňa nijaké právo.

V *evanjeliu* Kristus sám vyslovuje svoje právo na kráľovskú korunu a trón. „Tu mu Pilát povedal: Teda kráľ si ty? Odpovedal mu Ježiš: Tak je, ja som kráľ.“

Mohol by vládnuť bez toho, aby sa pýtal, či ho chceme za kráľa alebo nie. Ale on chce mať poddaných, ktorí ho radi sami prijmú za svojho vodcu. Preto poukazuje aj na výhody tohoto kráľovstva. Ono je „kráľovstvo pravdy a života, kráľovstvo svätosti a milosti, kráľovstvo spravodlivosti, lásky a pokoja“ (prefácia).

Národ židovský ho neprijal. Odkopnul svojho kráľa. Odpykal si to a bude za to pykať po celé veky. I všetky národy odnesú to na svojej koži, ktoré sa podobného bláznovstva dopustia. A nielen jednotlivé národy, ale aj každý jednotlivec.

Ja nechcem byť taký! Pri svätom prijímaní ho urobím najsamprv kráľom vo svojom srdeci. Potom sa budem usilovať, aby sa stal kráľom i v srdciach tých, ktorí sú mi najbližší. Tak, aby sa stal aj ozajstným kráľom i môjho národa i celého sveta. Vtedy nastane vláda pokoja. A vtedy, keď bude Pán sedieť na kráľovskom tróne na veky, „svoj ľud požehná pokojom“ (komúnio).

Pracovná morálka.

Dr. Tomáš Mlynár.

V bežnej reči počujeme dnes veľmi často slovo: pracovná morálka. Vravíme o pracovnej morálke jednotlivca aj väčšej pracovnej jednotky, podniku. A vieme, že na pracovnej morálke veľa záleží, ba niekedy celý úspech, výsledok práce. No pochop „pracovná morálka“ nie je každému jasný. Rozumie sa ním zvyčajne stopercentové splnenie určeného plánu práce. Pravda, je to iba malý výsek z výmeru „pracovnej morálky“. Toto slovo svojím obsahom aj významom je oveľa bohatšie. A smelo môžeme povedať, že je prastarým dedičstvom katolíckej mravouky, ktorú aj s tohto stanoviska dokonale vysvetlili veľkí cirkevní učitelia a v poslednom čase Lev XIII. a Pius XI. vo svojich klasických sociálnych encyklikách. Ak chceme poznať hlboký obsah slova „pracovná morálka“ a potom aj jeho konkrétny význam v dennom živote, musíme si objasniť pochop práce a jej účel.

Človeka blaží pohľad na krásne stroje v továrni, ktoré na inom poli odbremeňujú ľudské

ruky: mechanizácia práce. A či nevyvoláva úsmev na tvári množstvo obuvi a šatstva napr. v takých Baťovanoch, vo Svite a inde? Pohliadnite na naše polia cez žatvu, netešíme sa, že bude chleba? A keď čítame o promóciách na našich vysokých školách, sme naplnení sladkým vedomím, že nám odchovávajú robotníkov umu, ktorí získané vedomosti upotrebia na ďalšie dvíhanie kultúrnej úrovne národa. A tak je to v každom odbore ľudskej činnosti. Všetky bohatstvá národa a štátu vychádzajú z rúk pracujúcich. Nieto národa, ktorý by sa dostal z biedy k hojnosti bez práce občanov, tých, čo zostavujú pracovné plány, aj tých, čo plány uskutočňujú. Národ, ktorý by oplýval bohatstvom prírody, bez pracovitosti živoril by telesne aj duševne.

No ľudská práca nie je jediným zdrojom bohatstva. Zdrojom je aj príroda. Výstižne to naznačil Pius XI.: „Najusilovnejšie námahy boly by daromné, ba nemohlo by sa k nim ani prikročiť, keby Boh, Stvoriteľ sveta, vo svojej добрote nebol skôr daroval bohatstvá a prirodzené prostriedky a sily. Lebo pracovať znamená: na nich alebo pomocou nich vykonávať činnosť.“

Z toho vyplýva, že človek prácou tvorí hodnoty, veci, ktoré ukájajú ľudské potreby. A čím dôležitejšie potreby vie ukojiť a čím dokonalejšie ich ukojí, tým je tá vec hodnotnejšia. Preto každá vec má svoju schopnosť ukojovať ľudské potreby alebo od samej prírody alebo z ľudskej práce; zvyčajne od oboidvoch. Niekedy vo väčšej miere od prírody, inokedy z práce.

Prácou teda tvoríme hodnoty, veci, ktoré majú ukájať ľudské potreby, telesné aj duševné. Bystroumne to vyjadril svätý Tomáš Akvínsky, keď určil práci štvoraký účel (Suma teol. II-II, ot. 187, čl. 3): Človek pracuje, aby si ponajprv

zaistil ž i v o b y t i e. Príroda nám totiž nedáva všetko, mnohé veci musíme si z nej vydobýť ťažkou prácou, napr. uhlie, železo, atď. Človek pracuje, aby mohol primerane a ľudsky dôstojne žiť. Nepracuje len preto, aby pracoval, a najmä nie preto, aby z výťažku svojej práce stal sa sám neobmedzeným boháčom a hádam aj vykorisťovateľom výsledkov práce bližného. — Človek pracuje ďalej preto, aby sa vyhol nečinnosti, lenivosti, z ktorej pochádzajú mnohé zlá. Tým je odsúdené zaháľačstvo, ale aj taká práca, ktorá vlastne ani nie je prácou. Poznáme ľudí, ktorí za vysedávanie v kancelárii, za mizerný podpis, berú mesačne ťažké tisíce. Tí o práci zvyčajne veľa hovoria, prácu vychvaľujú a odporúčajú iným, no sami nepracujú, žijú z práce iných. Tu by mala platiť zásada: Aká práca, taká pláca. — Tretí účel práce podľa svätého Tomáša je krotenie ž i a d o s t i v o s t i, lebo prácou sa tresce telo. Je to doplnok druhého účelu práce. Ľudia, čo nepracujú, alebo kradnú, lebo žiť chcú, alebo žijú z práce iných. Týchto často vidáme plným priehrštím rozhadzovať peniaze na zábavy a rozkoše, v ktorých zapredávajú svoje duše diabľovi a ničia si telesné zdravie. Ľahko k peniazom prišli a ešte ľahšie ich používajú na všetko, len nie na to, na čo by ich mali použiť. Prácou sa majú rozvíjať telesné aj duševné schopnosti človeka. Statočne pracujúci vie, že práca je zdroj čistých radostí a pripodobňuje človeka Bohu, ktorý je činnosť. Povinnosť pracovať vzťahuje sa na každého človeka. Od tejto povinnosti nie je oslobodený ani jeden stav, ani jedna trieda ľudstva. Kto vyhýba práci, hreší proti božiemu poriadku a proti prvému príkazu, ktorý Boh dal ľuďom po páde. Usilovná práca pre každého človeka je nenahradiiteľnou podmienkou duševného a mravného života. — Po štvrté človek pracuje preto, aby mal z čoho udeľovať a l m u ž n u. Dneska, keď

zákonitou cestou chceme odstrániť žobrotu, tento účel by hádam mohol odpadnúť. No nie je tomu celkom tak. Svätý Tomáš almužnou nerozumie iba korunku, čo dáme žobrákovi, lež širšie pole veľkorysej dobročinnosti. Buďme uistení, že pri všetkých sociálnych opatreniach bude dosť chudobných, ktorým prejav kresťanskej lásky už v akejkoľvek forme bol a bude vždy milý a potrebný. No výťažok z práce má slúžiť na podporu rozvoja aj takých odborov ľudského života, ktoré samy nie sú „zárobkovo činné“, ako napr. umenie, veda, atď., a predsa tvoria podstatnú súčiastku pokroku ľudského života. Keby tak odpadly bachanálie v Monte Carlo, na Rivière alebo kdekoľvek inde, hádam každá dedinka mala by už svoju knižnicu, kino, nebolo by chatrčí, v ktorých ľudia bývajú so zvieratmi, a „chudoba“ na účet spoločnej kasy mohla by si raz v roku dovoliť 2.—3.-týždenný odpočinok, ak nie prí mori, aspoň v ozdravovniach našich hôr. K týmto opatreniam u nás sa už prikráča, a treba ich len vítať. Výťažok z práce musí byť rovnomerne rozdelený, nemôže slúžiť len niekoľkým jednotlivcom alebo skupinám. A ak jednotlivec oplýva, svoj dôchodok musí primerane rozdeliť.

Preto spravodlivo bol odsúdený liberalizmus, ktorý hlásal, že celý výťažok plyní iba z podniku, patrí teda majiteľovi podniku. Robotník potom dostal omrvinku, z ktorej nemožno vyžiť ani sám, tobôž rodina. No nie je správna ani druhá krajnosť, ktorá hlása, že vec má svoju hodnotu iba z práce. Robotník nie je len pracovnou silou, s ktorou treba kalkulovať pri výrobných nákladoch. Lapidárne to vyjadril Lev XIII. vetou: „Zamestnávateľ nesmie pokladať robotníkov za otrokov; je spravodlivé, aby si v nich ctil dôstojnosť osoby, ktorá kresťanstvom nadobúda oveľa vyššieho posvätenia.“ Ľudská dôstojnosť robotníka je nerozlučiteľne spojená s pracovným výkonom.

Z toho vyplýva, že ľudská práca je činnosť, ktorá svojou vnútornou povahou má nevyhnutný vzťah k pravidlám mravov. Práca je problém mravný! A pracovná morálka, o ktorej je reč, je iba vtedy dobrá, ak prácou bol splnený štvoraký účel práce. Všetci si želáme, aby tento duch pracovnej morálky zavládol u nás na všetkých poliach telesnej aj duševnej práce.

Duchovosť u živote.

„Oblečte si Pána Ježiša Krista, Kristus, váš život.“
Ako blízko alebo ďaleko som od tohto pavlovského programu?

Taliesňavá kresťanská povinnosť.

Keď pozorujeme nepokojné vrenie ľudstva a prehojný hriech, ktorým dneskajší svet oplúva nebesá, pričasto ufahujeme sa do neplodného bedákania. No kresťanský vecný pohľad na tieto smutné skutočnosti mal by nám diktovať iný postoj ako neúčinný trpný stav, mal by v nás vzbudiť mocnú chuť tým rozhodnejšie použiť prostriedky na umenšovanie a odstraňovanie zla hriechu, čím viacej bujnie.

Prvý prostriedok je odstraňovanie hriechu z osobného života. Akí nedôslední tu bývame! Sťažujeme si, nariekame, a pritom sami ľahostajne množíme hriech na hriech a k už dosť veľkému svetovému zlu pridávame svoj neslávny podiel. Nepokoj v ľudstve, rozličné pohromy, ktoré ho stíhajú, nespahnú naň ako voľačo z abstraktného sveta, ale sú trpkým plodom hriechov jednotlivcov. Preto rázne a svedomite pracovať na ničení hriechu v osobnom živote znamená zmenšovať zlo v ľudskej spoločnosti. S týmto úsilím súčasne bude rásť snaha o intenzívnejší nadprirodzený život, život posväcujúcej milosti, skrze ktorú Boh prebýva v človekovi. Preto radi použijeme prostriedky, dvíhajúce hladinu božieho života v nás, ako: častú, ak možno dennú účasť na svätej omši a na svätom prijímaní, modlitbu, rozjímanie, svedomité cvičenie sa v čnostiach, najmä lásky k bližnému,

úprimná kontrola seba denným spytovaním svedomia, prehlbovaním sa v náboženských otázkach. Tak sa Kristus dostane do celistvého ľudského života; a na svete bude menej zla. Faber výstižne vravi: „Zahľad sa na hocaké zlo alebo pohromu v Cirkvi a uvidíš, že by k tomu nebolo došlo, keby si jej deti boly riadne vážily milosť, a nadto, že by sa všetko dalo ešte zajtra ráno spraviť, keby sa všetky vzchopily a správne ocenily milosť.“ Teda nedôsledným kresťanským životom narúšame svetový pokoj a súlad viacej, ako si v krátkozrakosti myslíme.

Druhý prostriedok je modlitba za obrátenie tých, čo sú ďaleko od Boha a to z hocakých príčin. Zaostrény postoj voči nim ako osobám je proti duchu Kristovej lásky a nepomáha ani nám, ani im; kým veľkodušnou láskou kresťanskou, prejavujúcou sa modlitbami a obetami za nich, budeme im vyprosovať silu na poznanie pravdy a šťastie z Boha.

Využívajme tieto mocné prostriedky, ktorými môžeme tak účinne, čo aj nebadane vplývať na splňanie cieľa, ktorý Boh určil ľudstvu.

Športovec a duchovosť.

K. M. Katarin.

Gino Bartalli, 34.-ročný víťaz Tour de France, ktorý prekonal v 150 hodinovom závode najlepších cyklistov sveta. Pozerám sa do jeho priamej a spokojnej tváre, ako ide čestné kolo na parížskom štadiu. Otvorená tvár, strhaná sice námahou, ale pousmiata, vyrovnaná. Vyžaruje z nej vnútorné zladenie, telesné s duchovným. Muž, ktorý hravo prekonával alpské ľadovce a podľa priznania tlače vo vrchoch bol neprekonateľný; ktorý sa hnal so svojim ľahkým závodným bicyklom po vysoko-horských serpentínach nad 2000 metrov a o pár dní opäť znojil potom, pálený prímorským slnkom, keď traf viedla okolo mora. Má za sebou 4.900 km a je absolútnym víťazom najťažších pretekov na svete.

Verejnosti bol predstavovaný ako „lietajúci mních“ a ne jeden si myslel, že je rehoľníkom. Karikatúry ho znázorňovali so sviečkou v ruke a so sklopenými očami

ako sviečkovú babu. Hoci vyhral najväčšie preteky, predsa je pre mnohých málo aktuálnym závodníkom: je veriacim katolíkom. Jeho víťazstvo sa na mnohých miestach iba zaznačuje ako počasie na budúci deň alebo stav vodných hladín.

A predsa pri pohľade do tejto tváre máme pocit istoty. Koľkých svetových víťazov už zabila sláva? Koľkí sa zrútili s hlavou, ovešanou vavrínmi, do priepasti, z ktorej niet východiska? Nepomohlo im oslavovanie celého sveta, ani zlaté medaily, ani poháre, ani vence.

Ale pri Ginovi máme istotu. Prečo? Nuž preto, že keď sa ho opýtali po skončení týchto gigantických pretekov, čo bude robíť s kyticou, ktorú dostal ako víťaz, odpovedal: — Položím ju na oltár Matky Božej, z vďačnosti... — Na voľačo podobného sa pamätáme z berlínskej olympiády roku 1936, keď sa černocho Metcalf prežehnal pred 100 m šprintom a bol len o desatinu sekundy predstihnutý svetovým majstrom Owensom. Bartalliho čin sa mi však zdá byť hrdinskejší, lebo ho vykonal ako víťaz a nevedol ho k nemu strach, ktorý by sme hádam mohli predpokladať u Metcalfa.

Týmto činom sa tábor jeho obdivovateľov rozdelil na dvoje. Do víťazných osláv sa zamiešal voľakto nečakaný, tajomný režisér Kristus, ktorého meno bolo položené za znamenie odporu pre jedných a za znamenie spásy pre druhých. Preto je jednému táboru nesympatický, lebo vraj zapácha pokvapkaným voskom, umrlčou truhlou, okolo ktorej stavajú sviečky. Katolicizmus je potom prežitok a Bartalli je výlučný fanatik, bigotný katolík, formalista, ktorý si robí reklámu, ktorý vraj vľahnajší Tour de France len preto prehral, že stretol na trati procesiu s Eucharistiou, sosadol s bicykla a tri minúty sa modlil. A tie minúty mu vraj chýbaly do víťazstva. Tak hovorí jeden tábor, lebo svet je ozaj v jednom najdôslednejší, že sa konečne vedel rozdeliť na tých, ktorí sú proti Kristovi, a tých, ktorí sú za Krista.

No my sa pýtame: Kto je to Bartalli? Našiel sa už azda aj v športe — ktorý je doménou kultúry tela bez ohľadu na dušu — človek, ktorý vie zladíť silu tela

s duchom? Čo je to za víťaz, ktorý sa opováži uprostred jasotu desatťisícov, zahrnutý poctami, myslieť, ba dokonca aj hlasne spomínať Matku Božiu? O jeho súkromnom živote sa mlčí. Jedni to robia z taktiky a druhí z nedbanlivosti. Myslím však, že by sme potrebovali vedieť dačo viacej o jeho súkromnom živote. O tom, ako treba trénovať a závodíť, dozvieme sa z hoci ktorej príručky alebo nám to niektorý závodník vysvetlí. Ale ako treba trénovať pritom dušu a nestratiť ju ani pri takýchto nadľudských výkonoch a nie menších poctách v prípade víťazstva, o tom sa nedozvieme. A o tom by sme sa mali dozvedieť ponajprv, bo táto stránka závodenia je nám všetkým katolíkom s Ginom Bartallim spoločná. My potrebujeme zvedieť, ako Gino dobyl najväčšiu trofej svojho života: ako vyhral svoj závod o Boha!

Prečo sa máme stále oduševňovať iba za závodníkov, ktorí síce vytrénovali svoje telo na silu závodného koňa, ale prehrávajú svoj najväčší, životný, osudový závod, závod o večnosť?

My potrebujeme plné ideály, dokonalé vzory, človeka v celkosti, lebo si pomaly nebudeme závodníka o nič viacej ceniť ako závodného koňa, chrta alebo bojovného kohúta.

My potrebujeme ako pre mládež tak pre dospelých časové vzory, predstaviteľov všetkých odvetví súkromného aj verejného života, teda aj športu, ako vtelujú do seba Krista a ako ho prenášajú v Eucharistii na tie polia, na ktoré ich On posielal. I Gina On poslal na závodnú dráhu a to ako širiteľa svojich myšlienok modernému človeku, oslavujúcemu víťaza Tour de France viacej ako svätca, aby sa zamyslel. Áno, potrebuje sa zamyslieť nad človekom, ktorý sa opováži po takomto víťazstve ešte myslieť aj na Boha.

Dnešnému človeku, teda aj nám — ktorí máme v mnohom také nesprávne chápanie a ktorých oblepuje lepkavý ateizmus — tak prízvukuje vôľu pre životný boj a dosahovanie pravdy, aby sme sa neuspokojili len obdivovaním, ale išli k podstate veci, k nasledovaniu. Pre mnohých víťazstvo Bartalliho bude znamenať: — Choď a nasleduj ho, lebo je víťazom Tour de France.

— Pre nás bude heslom: — Choď a nasleduj Toho, ktorého on nasleduje.

Zamyslime sa nad tým, koľko námahy musel vynaložiť na to, aby svoje telo dostal do takej kondície, ktorá mu dovoli prekonať víťazne 5.000 km. Zamyslime sa nad životosprávou, ktorá vyžadovala vzdania sa alkoholu, fajčenia a predovšetkým správne vyriešeného sexuálneho života. Akej silnej vôle tu bolo treba! No Gino ide ešte ďalej. K tomuto všetkému, čo robia stotisíce športovcov celého sveta, pridáva ešte modlitbu a obetu ako akt nadprirodzeného charakteru a vysväcuje Eucharistiou svoje telo na chrám Ducha.

Toto je muž, akého potrebuje doba, akého potrebujeme my a akého potrebujú naši nepriatelia, aby sa presvedčili, že Cirkev je večne mladá, večne svieža a ako tajomné telo ustavične plodí nové časové vzory, ktoré treba nasledovať, lebo sú ukazovateľmi cesty k Bohu.

Gino Bartalli urobil svojim víťazstvom pre vec Krista, Víťaza, oveľa viacej ako tie stovky pracovníkov katolíckej akcie, ktorí hľadajúc jedine seba, čítavajú v duchovných denníkoch svoje zásluhy v rubrike „dal“ s červenou ceruzkou a naliehavo žiadajú vyrovnať účet od Boha z rubriky „má dať“.

Preto nám nestačí obdivovať nábožensky ľahostajných víťazov, lebo tí nás vedú len k hľadaniu seba, svojich výkonov za cenu diplomov, medailí, prípadne profesionalizmu. Aj tu platí nezlomne Ignácov výrok — *Omnia ad maiorem Dei gloriam* — a tu tým viac, hoci ide o atletické dráhy, ihriská, bazény, ringy alebo nekonečné kilometre Tour de France.

Ozaj hodno sa nad Ginom Bartallim zamyslieť, lebo každý z nás má pred sebou svoju celoživotnú závodnú dráhu. Je to cesta povolania, ktorým nás k sebe vedie Boh. To je naša závodná trať, na ktorej nebudeme závodíť pre porušiteľný veniec, ale pre toho, ktorý nás Eucharistiou denne k tomuto závodu posilňuje a aj sám v cieli očakáva. „Neviete, že tí, čo bežia na závodisti bežia síce všetci, ale iba jeden dostáva cenu? Aj vy tak bežte, aby ste ju dostali! A každý, kto preteká, zdržuje sa všetkého: Tí preto, aby dostali porušiteľný veniec,

my však neporušiteľný. Aj ja teda tak bežím, nie na neisto; tak zápasím, nebijúc iba do vetra. Tvrdo pre-máhám telo a podrobujem si ho, aby som azda nebol zavrhnutý, hoci som iným kázal blahozvesť" (1 Kor. 9, 24—27).

O stigmatizácii.

Prof. Dr. J. F. B a b o r.

V Lovani (Louvain) v Belgicku vyšla nová, dosť obsiahla kniha o toľko ráz už popisovanej známej ta-mojšej stigmatizovanej: *Maria Didry* a *Am. Wallemacq*: „La stigmatisée belge. Louise Lateau de Bois d'Haine; 1947. Zatiaľ môžeme o veci súdiť len z dôkladného referátu, ktorý vydal *J. Galot*, SJ v *Nouvelle Revue Théologique* v máji 1948. Ako je známe, táto stigmati-zovaná bola vyšetrovaná lekársky takým krutým spô-sobom, že to bolo so stanoviska lekárskej deontologie priamo ťažké ublíženie na tele; výsledok bol, že stigmy boli pravé, bez najmenšieho pričinenia so strany po-stihnutej. Súčasní zástupcovia lekárskej vedy uznali, ako je známe, že nie je možné krvácanie u tejto devy vysvetliť prirodzene, ale že môže byť prirodzené. Dôkaz, pravda, ostali dlhí. O známom „delegačnom“ pokuse prof. *Dr. Theodora Schwanna* (bezvýslednom) v referáte niet reči. Vtedajší aj dnešní vykladači, ktorí sú stúpen-cami názoru, že v tomto prípade neišlo o zásah z radu nadprirodzeného, uchyľujú sa paušálne k výkladu su-gesciou (presnejšie autosugesciou). Nehľadiac na to, že Louise Lateau si nijakú stigmatizáciu nepriala, vonkon-com nie je možné jej (občasnú) stigmy s krvácaním vysvetliť sugesciou, t. j. vplyvmi psychickými, cestou nervovou. Celá táto látka nie je práve ľahká, vyžaduje veľkých a mnohostranných vedomostí aj vysokého stup-ňa kriticizmu lekárov, ktorí sa ňou zaoberajú. Je abso-lútne isté, že zdravá krvná cieva nervovým vplyvom nemôže sa vôbec otvoriť. Cestou psychogennou je možné prekrvenie, nervovým vplyvom cestou vazomotorov na-stáva ľahko rozšírenie (a tiež sovretie) tepien, ale nie pretrhnutie stien u normálnych zdravých arterií (i vén); cievy s patologicky zmenenými stenami, krehké, môžu

byť zvýšeným krvným tlakom pretrhnuté, ale potom sa vzápätí samy zasa tiež nezavrú, naopak podobné krvácanie býva — ako všeobecne známe — osudným. Asi pred 100 rokmi previedli po prvý raz vo Švajčiarsku tento poučný experiment. Mladému, inak zdravému mužovi, ale trochu hysterického temperamentu, prilepili za prisnych aseptických kautiel na rameno obyčajnú čistú poštovú známku, ale povedali mu, že mu tam aplikovali nejaký ostrý vesikátor; a tu on hneď pocítil páľčivosť a vzápätí sa okolo známky zjavilo prekrvenie, ba naskočilo aj niekoľko pluzgierov; pocit páľčivosti tu nahradila predstava o nej, a to ďalšie bežalo už obvyklou cestou. Môžeme hypnotizovanému v hypnóze nahovoriť, že sa ho dotýkame horúcim železom, ale miesto neho sa dotkneme len prstom; on, pravda, pocíti vysoké teplo a javí aj objektívne príznaky, ako: červeň atď. Ale keby sme mu povedali, že mu prepaľujeme Paquelinom ruku v dlani skrz-naskrz, pocíti síce príslušnú bolesť, ale náš prst mu dieru do dlane nespôsobí. Sám som urobil rad podobných pokusov. Každá stigma (stigmatizovaných osôb) je perforujúca rana, po prípade spojená i so stratou hmoty v orgánoch a tkaniach, a tak ďaleko nijaký duševný a nervový vplyv vôbec nesiaha. V takom prípade by ani život nebol možný, keby akoukoľvek silnejšou emóciou nastávalo hneď krvácanie. Patologické stavy, eventuálne stigmatizáciám trochu podobné, pravda, ľahko sa poznajú a vôbec nie sú také nevinné (quoad vitam aj ináč) ako pravé stigmy, a to aj krvácajúce. Nemôžem dosť ďakovať Bohu, že som tieto zjavy niekoľko ráz a veľmi dôkladne mohol pozorovať u Terézie Neumannovej v Konnersreuthe. U nej pozoroval prof. Ewald z Eichstädtu, neveriaci luterán, počiatok krvácania z oka silnou okulistickou lupou, a potvrdil, že sa tu cievy v spojivke naraz z čista jasna stanú priestupnými pre krv, a po prestátej vízii krvácanie zas, ako keď utne, prestáva. Stigmatizovaná v Konnersreuthe o podobných zjavoch nikdy nepremýšľala, a nič takého si nežiadala, a keď sa to u nej po prvý raz zjavilo, dlho tomu ani nerozumela. Sugescii, po prípade autosugescii, podliehajú len nepripravení a nepovolani a nekritickí vypravkáři o stigmatizácii. Stigmatizácia súvisí

vždy s vyšším náboženským životom, a dosiaľ nie je známy ani jediný prípad mimo katolícku Cirkev; prvý bol svätý František Serafínsky.

Zdobený vencom . . .

V našich chrámoch po bohoslužbách často zaznieva hymnická pieseň: Bože, čoś ráčil. Ňou prejavuje náš národ Pánu Bohu vďaku za všetky dobrodenia. Pieseň je mohutným chválospevom po stránke obsahovej i hudobnej, preto radi ju spievame. Slovenský národ, „zdobený vencom slobody, cti, práva“, padá na kolena pred božou Velebnosťou, aby prejavil čo najdokonalejšie svoju vďačnosť, oddanosť a lásku k tomu, ktorý po mnohoročnom a ťažkom utrpení zbavil ho jarma otroctva a postavil do radov kultúrnych národov sveta, aby splnil na zemi jeho večný plán. Tento veniec, na ktorom sa ligocú tri drahocenné perly slobody, cti a práva, daroval dobrotivý Boh nášmu národu prostredníctvom svätých Cyrila a Metoda, lebo pokresťančenie Slovákov je nerozlučiteľne spojené s ich vstupom do kultúrnych dejín ľudstva.

Naši svätí vierozvesti doniesli našim predkom po najprv slobodu. Slobodu dietok božích. Slovenských pohanov svätým krstom zbavili najväčšieho a najhroznejšieho otroctva — dedičného hriechu. Krstom im otvorili brány k všetkým dobrodeniam života a smrti Kristovej a zapojili ich do nesmierneho počtu tých, čo tvoria „tajomné telo Kristovo“ — Cirkev všeobecnú, ktorá ospevuje Boha po celom svete. Sloboda dietok božích je základ všetkých ostatných slobôd, na ktorých sa potom náš národ zúčastňoval v lone ostatných kresťanských národov sveta. Prijatím kresťanstva prijali naši predkovia gréckorímsku vzdelanosť, ktorej nositeľom bolo práve kresťanstvo. Dostalo sa teda nášmu národu cti, že sa oň začal zaujímať Rím a že pápež uznal jazyk slovenský za liturgický. Túto bohoslužobnú reč úzkostlivo hájilo domáce kňazstvo, ňou udržiavalo našich predkov pri národnom povedomí a zachránilo ich od národnej záhuby. Preto doba cyrilometodejská tvorí podstatnú složku našich najstarších dejín práve tak,

ako cyrilometodejská tradícia bola a je významným činiteľom pri utváraní nášho národného povedomia. Do staroslovenčiny solúňski bratia preložili Písmo sväté, knihu obradov, a nakoľko mimoriadnu starostlivosť venovali výchove kňazského dorastu, pre tento účel Konštantín preložil aj misál, Metod života cirkevných Otcov-paterik a príručku cirkevného práva. Tieto knihy slávnostne schválil pápež Hadrián II. roku 869. Aká česť pre náš materinský jazyk, aké vyznamenanie! A keď boli v Ríme roku 868 okrem Metoda na kňazov vysvätení Gorazd, Kliment, Sava, Angelar a Naum, noví slovenskí kňazi spievali svätú omšu v slovenskom liturgickom jazyku vo viacerých rímskych kostoloch. Na tomto základe mali naši predkovia právo na ďalšie náboženské a kultúrne výdobytky. Veľká Morava bola povýšená na arcibiskupstvo a Metod stáva sa prvým slovenským arcibiskupom. Sláva Veľkej Moravy je úzko spojená s misionárskou činnosťou arcibiskupa Metoda. Križ Kristov nezaligotal sa iba na troch kopcoch slovenských Tatier, lebo žiaci svätého Metoda, ktorých počet na konci jeho života dosahoval do 200 a ktorých vysvätil na kňazov, poroznášali radostnú zvesť Kristovu do ostatných zemí slovanských aj neslovanských. Pravda, všetko toto neišlo len tak hladko, bez prekážok, bez utrpení. Za našu slobodu, za našu česť a právo svätý Metod dva razy putoval do Ríma, „Trpel dva a pol roka po nemeckých väzeniach. Nútili ho vzdať sa arcibiskupskej hodnosti, čo by bolo malo nepriaznivé následky na smýšľanie slovenského ľudu, a toho si bol vedomý i sám Metod. Metodova dôvera vo večnú Spravodlivosť pomáhala mu znášať trpezlivo všetky útrapy. V mrazoch a snehu ho predvolávali franskí biskupi na vypočúvania, kde sa nešetřilo ani telesnými trestami.“¹ Ba Metod získal si nepriateľov i medzi slovenskými veľmožmi, keď ich káral pre nemravný život. Z utrpenia a misionárskej práce svätého Metoda vyrástlo silné katolícke povedomie a náboženský život našich predkov. Všetko ďalšie, k čomu sa dopracoval slovenský národ na poli

¹ Peter Ratkoš: Sv. Cyril a Metod. Vydala ÚKK v Bratislave, 1947.

kultúrnom, sociálnom alebo hospodárskom, malo svoje korene v kresťanstve. Práva, ktorých sa náš národ v neskorších časoch dožadoval, vyplývaly z katolíckeho učenia o rovnosti všetkých ľudí pred Bohom. Môžeme povedať, že naša vlasť právom ostala na mape Európy preto, že ju tam nezmazateľne zakreslili svätí Cyril a Metod, keď našich predkov priviedli ku Kristovi. Preto naše dejiny, naša kultúra, celá naša minulosť aj prítomnosť je začlenená do kresťanského rámca tak, že bez neho stráca svoj smysel; svoju skutočnú náplň i svoj cieľ.

Ak teda spievame hymnu Bože čoš' ráčil, uvedomme si, že veniec slobody, cti a práva je boží dar, dar cyrilometodejský, a ak chceme, aby bol večnou ozdobou nášho národa, musíme ostať verní Tomu, čo nám ho daroval.

Dr. M.

Duchovosť a slovenská ľudová pieseň.

Vraví sa, že Slovák žije v piesni. A keď si čo len letmo poprezeráme zbierky slovenských ľudových piesní, presvedčíme sa, že je to naozaj tak. Slovák prelieva svoj duševný, citový aj rozumový život v hojnej miere do melódie. Slovom — zvyčajne veršovaným — i spevom zvýrazňuje navonok svoje radosti aj bolesti, túžby i sklamanie, skrátka všetko, čo prežíva. Toto badáme už v najstarších slovenských ľudových piesňach — náboženských aj svetských —, ktoré sa nám zachovali písomne alebo ktoré uschováva ľud tak, že prechádzajú s pokolenia na pokolenie a čakajú na človeka, ktorý by ich zachytil na papier, na platňu alebo na zvukový pás. A súvekovci nepadli ďaleko od slovenského prakmeňa a svorne pokračujú v tradícii otcov. Po našich dedinách rodí sa so dňa na deň nová ľudová pieseň, ktorá odzrkadľuje nielen vnútorný život slovenského človeka, lež zachycuje aj časovodejinné udalosti a svojsky ich kritizuje. Preto mnohé naše piesne mohli by byť ľudovým prameňom zaujímavých dejinných udalostí, ktoré vecne a rýdzo zaznačil ľudový pevec do svojich veršov a melódií.

Preto ľudová pieseň na Slovensku je naozaj obľúbená. Nezveličujeme skutočnosť, keď povieme, že od ko-

lísky až po hrob, teda celý život slovenského človeka je zachytený v ľudovej piesni v najpestrejších variáciách. Nie nadarmo v jednej z nich sa vraví: Slovenská pieseň, veľký to dar, ktorý nám Pán Boh do vena dal. No práve preto musíme si všimnúť aj inú skutočnosť, ktorá v ľudovej piesni má cieľ výchovný, mravný. Ľudová pieseň pri všetkej svojej kráse má aj tienisté stránky práve s tohto stanoviska. Len tak úchytkom pripomenieme niektoré. V našej ľudovej piesni spomína sa meno Pána Boha, Pána Ježiša Krista v nedôstojných súvislostiach, vyslovuje sa nadarmo, neúctivo, hreší sa teda proti druhému božiemu prikazu. Matka Božia Panna Mária býva vonkoncom nedôstojne porovnávaná s inými ženami, ba niekedy aj ponížovaná. Svätcov a svätíc niektorá ľudová pieseň posmieva a bagatelizuje. Posvätné veci a úkony náboženské bývajú prostriedkom na pobavenie, kde-ko robí si z nich v piesni žarty. Ľudová pieseň dosť často nevyberanými slovami opisuje intimitnosti manželského života, históry zo „záletov“. Tu na jednej strane vidíme, ako náš ľud naozaj žije, na druhej zasa badáme, že skoro nevedomky priúča tomuto zlu najmladších, je pre nich pohoršením.

To je iba niekoľko poznámok, ktorými nechceme zahľadiť krásu slovenskej ľudovej piesne, no nemôžeme slepo hľadiť na také prvky, ktoré ani ľudovej piesni nepridajú na krásu, ani nie sú dobrým svedectvom mravného charakteru a náboženského života spievajúcich.

Čo teda robiť?

Jedno je isté, že spomínané nedôstojnosti nijakone súhlasia s duchovným životom katolíka. Integrovaný katolicizmus musí preniknúť aj do tejto oblasti nášho života. Ako sme Slováci, práve tak sme aj katolíci! Prvé nevyučuje druhé, prvé druhému neprekáža, iba napomáha k plnému vzrastu a zdokonaleniu podľa božieho plánu. Súc si vedomí tejto vznešenej skutočnosti, ľahkomyselne nezmenšujme poňajprv mravné zlo v ľudovej piesni. Ďalej, nepropagujme a nespievajme piesne, ktoré urážajú katolícky cit, aj keby boly neviem aké pekné. Postarajme sa tiež o to, aby naša katolícka mládež prestala „tvoriť“ piesne tohto druhu. A napokon tých pár riadkov nech povzbudí katolíckych horlivcov

k starostlivejšiemu preštudovaniu nášho folkloru po tejto stránke. Prídu akiste na závery, o ktorých bude hodno uvažovať, ako ich uviesť do života alebo ako ich odstrániť.

Dr. M.

Poznámky o knihách.

Dr. R. W. Hynek: „*TĚLESNÝ ZJEV KRISTŮV. LÉKARSKÁ STUDIE.*“ V Prahe 1948. 77 str., 9 celostránkových vyobrazení, z ktorých jedno je farebné. S cirkevným schválením. Venované Panne Márii. Tohto roku je tomu 50 rokov, čo boli po prvý raz uverejnené fotografie posvätného turínskeho plátna (1898); referent prezrel vtedajšie publikácie so záujmom, ale napodiv v upomienke mu zostalo akousi paramnézou, že videl röntgenogramy, čo spôsobil pozitívny ráz fotografických negatívov; ostatne nebolo by azda zbytočné röntgenovať toto rúcho Pánovo.

Kristus prijal ľudské telo so všetkými somatologickými dôsledkami a patril tiež k jednému z vtedajších antropologických typov palestínskych, podobný po istú mieru Panne Márii; ako spasiteľ sveta nepatril, pravda, nijakej ľudskej rase výhradne (refer.).

Hynek opäť upozorňuje, že vážne rozobrať výzor Kristov umožnilo len starostlivé, hlavne lekárske štúdium pohrebného plátna Pánovho. Potom autor hneď upozorňuje na význam obrazov v katolíckom kulte. Pri zásadnom odpore proti náboženským obrazom u Židov, pravda, nikto nepodal súčasný maliarsky portrét Krista; jediná výnimka je známa: malá soška (hlava s trocha poškodeným nosom) zo žltého alabastru.

Najstaršie znázorňovanie Krista (v katakombách) bolo, ako je známe, len symbolické. O portréte možno hovoriť až od konca II. storočia. Slávnú sochu Pána, uzdravujúceho haemorrhoiisu, dal zničiť, ako vieme, Julián Apostata. Hynek pádne vyvracia nemiestne domnienky o nepeknom, chorobnom výzore Pána. Naopak, božstvo Bohočloveka prežarovalo nevyhnutne jeho telo. Súdi sa na farbu vlasov a brady Pána: hnedú, plavú, prechádzajúcu do ryšava (ryšavá farba vlasov a brady u človeka je podmienená prítomnosťou síry, refer.). Tiež vizionári, obšťastnení videním Pána, oznamujú vždy a nadšene, že ide o zjav neobyčajne milý, ale aj nad všetko pomyslenie velebný. Hynek preberá tiež dôkladne historické doklady o Pánu Ježišovi, ktorý prišiel na svet nie v nejakej hmlistej dobe predhistorickej alebo nehistorickej, ale v plnom svetle historických prameňov, v dobe vysoko kultúrnej a v strede sveta zemského; tradičný osobný typ Krista má správny podklad. Autor

tiež dôkladne hodnotí ručník svätej Veroniky. K tomu referent pripojuje malú poznámku: Kedysi sa namietalo, že kolujú dve veľmi odchylné podoby, jedna s tvárou neobyčajne širokou a súčasne iná s tvárou veľmi úzkou, ale to je celkom prirodzené a správne: Kristus si utrel tvár do ručníka celú s obidvoch strán, aj stred, a preto keď odtlačok rozložíme do roviny, dostaneme tvár nápadne širokú. Ale keď ručník postavíme kolmo na vodorovný podklad a to na spôsob polovice dutého valca a potom zpredu pozorujeme alebo nakreslíme, dostaneme tvár nápadne úzku. Toto je projekcia v priestore, predošlá v rovine (rozvinutý ručník). Hynek opäť pádne vyvracia pochabé domnieky o maliarskom pôvode turínskeho posvätného plátna. Na ňom uprostred čela vidieť haditý prúžok krvi („krvná trojka“ u Hynka na str. 53.). Tento veľmi nápadný výron vznikol takto: Kristu Pánu sňali na Golgote najprv trňovú korunu, aby mohli pohodlne svliecť cenné nesošivané rúcho (tunica inconsutilis), a potom opäť trňovú korunu nasadili Pánovi na hlavu; rozumie sa samo sebou, že trne nezapadly na svoje pôvodné miesta, ale boli zabodnuté inam, a taktiež skrsol pruh na čele. Terézia Neumannová v Konnersreuthe vo svojich piatočných víziách prekonáva tiež toto druhé nasadenie a v tej chvíli ukazuje náhly výraz novej bolesti a na čele jej vystriekne pramienok absolútne totožný s týmto pramienkom na turínskom pohrebnom plátne Pána. Hynek uvádza tiež dlhý rad antropometrických dát o Kristovej postave (podľa posvätného plátna) a prichádza k výške 183 cm. Podobne aj prof. L. Gedda v Ríme. Aj táto impozantná postava patrí k velebnému výzoru Pána Ježiša, ktorý Hynek hodnotí tiež i s estetického stanoviska. V istej prvej práci nás Hynek napomína, aby sme sa už in statu viatoris pripravovali na videnie božej tváre, ktorou nás uvíta naša večnosť po našej telesnej smrti, a aby toto uvítanie bolo na veky blažené. Každá Hynkova práca z tohto odboru je vedecky presná, umelecky krásna a dokonale pobožná.

Silvestr M. Braitto, O. P.: PODSTATA KŘEŠTANSTVÍ. Vydal B. Rupp v Prahe 1947. Po 52.—. Kniha je živý duchovný doplnok rozličných vierouk pre laikov. Je nahliedavou príležitosťou k poučeniu aj hlbokému rozjímaniu o najzákladnejších pravdách kresťanského náboženstva, na prvom mieste o tajomstve Kristovho vtelenia, ktorým kresťania povolávajú sú za božie deti. Autor sústredením svojich konferencií k tomuto stredisku, k výkladu Krista ako podstate kresťanstva, dosiahol to, že celá kresťanská náuka javí sa jasne a srozumiteľne.

Jaroslav Ovečka S. J.: ÚVOD DO MYSTIKY. Vydalo nakladateľstvo V. Kotrbu, Praha II, Pštrossova 200. Po 165.—, viaz. po 210.—. Snaha po hlbšom duchovnom

živote, ktorá je u nás zrejme, prináša so sebou aj potrebu oboznámiť sa s otázkami duchovného života. A treba poznať nielen spôsoby, cesty a prostriedky dokonalosti, ale aj výšiny duchovného života, ako sa javia v mystických zážitkoch. Treba mať jasné pochopy aj v mystike, aby sme porozumeli životy svätých, aby sme vedeli posúdiť nepravé mystické javy a nauky či už v literatúre alebo v skutočnom živote; napokon, aby sa správne vyvíjal náš vlastný duchovný život. P. Ovečka podujal sa na túto ťažkú úlohu. Dielo rozdelil na dve časti: v prvej vraví o mystike samej v sebe, v druhej o pomere mystiky k iným blízkym oblastiam: k literatúre, metafyzike, viere. V prvej hlave zaraďuje mystiku do sústavy filozofických a teologických vied. V ďalších kapitolách rozoberá výmer mystiky, hovorí o druhoch a stupňoch mystických milostí; niekoľko kapitol venuje svätému Jánovi od Kríža a svätej Terézii od Ježiša. Potom vraví o ospravedlnení a mystike, daroch Ducha svätého v mystike, o pomáhajúcich milostiach a mystike, o božom volaní k mystickým milostiam. V druhej časti rozoberá ľudskú túžbu po priamom spojení s Bohom: nasledujú úvahy o mystike a literatúre, mystike a metafyzike, mystike a viere. Dielo je doplnené rozsiahlymi poznámkami.

Tihamér Tóth: VĚŘÍM. Vydalo Universum v Prahe 1948. Po 50.—, viaz. po 70.—. Jeden z najväčších kazateľov moderných čias rozoberá tu najzákladnejšiu potrebu novodobého človeka, vieru, ktorej strata je príčinou súčasného nepokoja a zmätku. V hlbokých, no pritom veľmi srozumiteľných kázňach preberá všetky príčiny, ktoré moderného človeka vháňajú do pustoty neverectva. Uvádza mnoho konkrétnych príkladov zo skutočného života a presvedčivo ukazuje, aký rozbitý a nešťastný je človek, ktorý stratil vieru, ako sa nedomyslenosťou, nedostatkom odvahy a neznalosťou vlastných rozumových schopností okráda o pevný základ v búrkach života a sveta. Prvou úlohou dneskajšieho človeka je, aby svoju vieru dobre poznal. Tóth to vie veľmi dobre vyložiť, vie to povedať dnešnou rečou, z dneskajšej situácie, ktorá žiada nové problémy a nové odpovede.

Antonín Horák: ZA HLASEM TVÝM, PANE, JSEM ŠEL. Knižku posielal r.-k. farský úrad, Kněžice pri Jihlave. Po 37.50. Príklady a myšlienky pre kázne o kňazstve. V časoch, v ktorých nedostatok kňazstva je taký citeľný, zvlášť vhodne prichádza táto knižka, ktorá poukazuje na dôstojnosť, veľkosť, moc a poslanie katolíckeho kňazstva, ktorá je účasťou na Kristovom večnom kňazstve.

Oda Schneiderová: KŇAZSTVO ŽENY. Nákladom Edície KA v biskupstve spišskom, Ružomberok, r.-k.

farský úrad. Je to veľmi hlboká náboženská analýza ženskej duše. Autorka s veľkým psychologickým jemnocitom vniká do až skrytých kútov ženskej duše, dotýka sa tam utajených a neraz nevyužitých síl, ktoré keď sa usmernia a využijú, robia zo ženskej duše div svätosti. Kniha výborne poslúži nielen ženám na poznanie veľkosti, ktorú do nich Stvoriteľ vložil, ale je aj vďačnou pomôckou duchovným vodcom, ktorí ako nástroje v božích rukách pracujú na správnom nadprirodzenom utváraní ženskej duše.

Jan M. Grou S. J.: ZNAKY PRAVÉ ZBOŽNOSTI. Vydalo Nakladatelství brněnské tiskárny v Brne 1947. Po 30.—. Autor podáva tu strategický plán, podľa ktorého by sme zdolali všetky prekážky duchovného pokroku a dostali sa do pravého pomeru k sebe, k Bohu a bližnému. Ide hneď vždy na koreň vecí, strhuje masky kresťanským farizejom, a o vzťahoch duše a tela, o pravej oddanosti lásky, o povinnosti ustavičnej tvorby, o kazoch, chybách a chorobách duše, o nebezpečenstvách, ktoré ohrozujú jej zdravie a vzrast, vie nájsť slová, ktorým ako ďaleká ozvena sú najkrajšie vety veľkých básnikov.

Dr. Fr. Zimmermann: IDE O OBRODU MUZSKEJ ZBOŽNOSTI. Nitra 1947. Posiela Dr. Chladný Hanoš. Po 60.—, viaz. po 80.—. Pre mužov je to chlpská odpoveď na mnoho tiesnivých náboženských otázok, pre mládencov vhodná pomôcka pri vyspievaní v pravých katolíckych mužov, pre kňazov návod, ako v nábožnosti preorientovať seba aj iných, pre umelcov mocné povzbudenie k zdravej zmene štýlu v náboženskom umení, pre ženy a dievčatá najvhodnejší sviatočný dar tým, ktorých majú rady pred tvárou božou.

Konrád Kubeš, S. J.: MINIATURNÍ ASKETIKA. Vyšehrad, Praha 1948, str. 130. Cena neudaná. Autor v malej knižočke dáva čitateľovi veľa. Je to zhustený základ duchovného života. Pobožná duša nájde v nej veľa. Svoje poslanie vykoná aj v rukách vyspelého čitateľa. — mi.

P. Bohumil Spáčil T. J.: PSALLITE REGI NOSTRO. Rozjímání na žalmy pro kněze. Vydalo naklad. Velehrad v Olomouci 1948. Po 90.—. Tieto rozjímania o žalmoch majú prispieť k tomu, aby sme lepšie poznali neoceniteľné bohatstvo, skrývajúce sa v týchto nezapieraťelne najkrajších náboženských piesňach. Najmä kňazom pomôžu k tomu, že po vniknutí do hlbokého smyslu žalmov breviárová modlitba stane sa útechou a posilou.

Svatý Robert Bellarmino: UPĚNÍ HOLUBICE. Vydala dominikánska edícia Krystal v Olomouci 1948. Je to kniha o umení duchovného plaču, aký je osožný pre

zdokonalenie kresťanského života, potom o rozličných stránkach pozemského života, ktoré sú zdrojom kajúcich a obetných slz, a napokon o účinkoch, ktorý má tento „holubí nárek“ na duchovný život.

Svatý Ambrož: O PANNÁCH. — O BRATRU SATYROVI. Vydala dominikánska edícia Krystal v Olomouci 1948. Dielo O pannách vyniká hlbokými myšlienkami a majstrovským podaním. Je to prvé dielo svojho druhu v západnom písomníctve patristickej doby. Dielo O bratovi Satyrovi je prvá z dvoch pohrebných rečí o bratovi svätého Ambróza; je to nielen vzácny doklad vrúcnej lásky, ktorá spájala svätých bratov, ale aj živé zobrazenie ideálneho kresťanského muža v poňatí hrdinskej doby prvotného kresťanstva.

LISTY SV. HILDEGARDY Z BINGEN. Vydala dominikánska edícia Krystal v Olomouci 1948. Po 45.—. Svätá Hildegarda mala dosť rozsiahlu korešpondenciu s vplyvnými osobnosťami cirkevného aj laického sveta. V nich dávala rady a usmerňovala duchovný život jednotlivcov aj náboženských celkov. Badateľ jej jemné teologické vzdelanie a dogmatické cítenie.

P. Gilbert Nagymányoky, OFM: KRIZOVOU CESTOU APOSTOLOV. Vydal Serafínsky svet v Prešove 1948. Po 50.—. Sú to pútavé, priam napínavé životy františkánskych misionárov. Pri ich čítaní máme dojem, že opakujú sa prvú kresťanské storočia, ktoré vpísaly sa do svetových dejín krvou hrdinských mučeníkov a ktoré nachádzajú verný odraz v duchovných synoch svätého Františka, nadšených pre Krista až po vyliatie vlastnej krvi.

Pavol Strauss: MOZAIKA NADEJE. Vydal SSV v Trnave 1948. Po 58.—, viaz. po 78.—. Je to vyznanie vznešenej duše nášho známeho konvertitu, posolstvo šťastného zakotvenia, ale aj výzva na nás všetkých, ktorí sme dostali vzácny dar, poznanie pravej viery bez bojov, bez úporného hľadania, a hádam práve preto si ho nevieme dostatočne oceniť. Straussove slová znejú, ako by ich bol vyriekol apoštol Pavol, keď po blúdení v temotách našiel pravú cestu a potom s horúcim zápalom ohlasoval Krista a jeho náuku.

Emil Procházka: POD KOPULI BILÉ SVATYNE. Vydalo nakladateľstvo Brnenskej tlačiarne v Brne 1948. Po 81.—, viaz. po 111.—. Je to kniha kázní. Procházka široko rozloženým dejovým pásmom zaujal svojich poslucháčov, prenikol až po základy ich bytostí a rozochvel ich, aby zasa triezvo vyústil do náboženskej pravdy. Bol skúseným psychologom a poznal tiež dobre život. Preto jeho rozborý sú také pôsobivé.